सानीभेरी गाउँपालिकाको आ.व. २०७६/०७७ को नीति,कार्यक्रम र बजेट मन्तव्य,२०७६

- **गाउँसभामा प्रस्तुत मितिः** २०७६/०३/१०
- **गाउँसभामा पारित मितिः** २०७६/०३/२०
- **अध्यक्ष वाट प्रमानिकरण मितिः** २०७६/०४/०१
- **प्रस्तुतकर्ताः** गाउँपालिका उपाध्यक्ष श्री इन्द्रिरा ओली

गाँउसभाका अध्यक्ष महोदय,

१. **आज म गाउँसभाको यस गरिमामय गाउँसभाको सदनमा** संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र नेपालको गौरवशाली इतिहांस बोकेको सानीभेरी गाउँपालिकाको उपाध्याक्षको हैसियतले आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को नीति, कार्यक्रम र बजेट पेश गर्न गइरहेकोछु। यस ऐतिहांसिक क्षणमा जनयुद्ध, जनआन्दोलन, जनक्रान्ति र यस सानीभेरी गाउँपालिका अधिकार सहितको स्थानिय तह प्रासिको संघर्षमा आफ्नो जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने बीर बिरङ्गना महान शहीदहरु प्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दै घाइते र वेपत्ता यौद्धाहरुप्रति हार्दिक सम्मान व्यक्त गर्न चाहन्छु।

२. **सार्वभौम सत्ता सम्पन्न नेपाली जनताले लोकतान्त्रिक विधिबाट** संघ, प्रदेश र स्थानीय तिनैतहका जनप्रतिनिधिहरु दिएकोछ, आपसि समन्वय, सहकार्य र सह-अस्तित्त्वको मुल्य मान्यतामा आधारित रहि अन्तर सम्वन्ध कायम गर्न गाउँपालिका सरकार प्रतिवद्ध रहिआएकोछ।

३. **गाउँपालिकाको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथा सांस्कृतिक विविधतालाई** आत्मसाथ गर्दै गाउँपालिका सरकार सन्तुलित र समन्यायिक विकासको बाटोमा अघि बढ्न दृढ छ। सापेक्षिक बेशी र पहाडी भू-भाग मिलेर बनेको विविधता युक्त यो गाउँपालिका समृद्धि हुनुनै राष्ट्रको समृद्धि हो भन्ने मान्यताका आधारमा गाउँपालिका सरकार सुशासन, विकास र समृद्धिको बाटोमा अघि बढिरहेकोछ।

४. **नेपालको संविधान २०७२ ले संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको अन्तर सम्बन्धलाई** बलियो बनाउने आधारको रुपमा सहकारीता, सहअस्तित्व र समन्वयको सिद्धान्तलाई आत्मसात गर्दै अधिकार र दायित्वका दृष्टिले मात्र होइन, साधन श्रोतका दृष्टिले पनि तीन तह एक-अर्कामा परस्पर निर्भर हुने मान्यतालाई संविधानले स्वीकार गरेको छ। सोही मान्यता अनुरुप **"समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली"** बनाउने संघीय सरकारको उद्देश्य पूरा गर्न गाउँपालिका सरकारले "समृद्ध गाउँपालिका खुसी जनता" को लागि **"गुणस्तरिय शिक्षा सहज स्वस्थ्य सेवा र भौतिकपूर्वाधार - शुन्दर समृद्ध गाउँपालिकाकोलागि पर्यटन कृषि विकास र रोजगार "** भन्ने मुल नारामा योजनाबद्ध विकासको बाटोमा अघि बढ्ने अठोट गरेको छ।

५. **आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को बजेट तथा नीति र कार्यक्रमको लक्ष्य "समृद्ध गाउँपालिका खुशी जनता"** लाई पछ्याउने गरी उच्च दरको आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने, युवा श्रमशक्तिलाई गाउँपालिकामै स्वरोजगारी उपलब्ध गराउन सरकारी, सहकारी र निजी क्षेत्रसंगको साझेदारीमा रोजगारीका अवसरहरु सिर्जना गरी आगामि ३ वर्षभित्र रोजगारीका लागि विदेशिनु पर्ने बाध्यतालाई न्युनिकरण गर्न प्रधानमन्त्री रोजगार कार्याक्रमलाइ प्रभावकारी वनाउदै रोजगार सिर्जना गर्ने नीति र कार्याक्रमलाई पहिलो प्राथमिक्ता दिएकोछु।

गाँउसभाका अध्यक्ष महोदय,

६. **समाज रुपान्तरणको लागि देशमा भएको जनयुद्ध र जनआन्दोलनले गर्दा ठुलो राजनीतिक परिवर्तन** पछि राज्यको पहुच विनाका उत्पिडित, निमुखा र सिमान्तकृत वर्गको राजनैतिक चेतना स्वतःस्पूर्त रुपमा जागृत हुदैगर्दा राजनैतिक जागरणको साथ जनताका इच्छा, आकांक्षा र चाहनाहरु पनि निरन्तर रुपमा विकसित हुदैआएकोले स्थानीय सीमित स्रोत र साधनको समुचित प्रयोगबाट निरन्तर बढ्दा विकासका आकांक्षाहरु पुरा गर्ने प्रयत्न गरिनेछ। उपरोक्त

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

पृष्ठभूमिमा गत आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ मा बजेट विनियोजन र निति तथा कार्यक्रममा समावेश गरिएका योजनाहरुको प्रभावकारी कार्यान्वयण अनुगमण र समिक्षाको दृष्टिले कति योजना सम्पन्न भए कति निर्माणाधिन र स्तर वृद्धिमा रहेका छन् त्यसलाई मात्र पहिलो प्राथमिक्ता कायम राख्दै आर्थिक वर्ष ०७६ र ७७ मा आम नागरिक, राजनितिकदलहरु, वडा कार्यालयहरु, विषयगत शाखाहरु, सरकारी तथा गैरसरकारी संघ संस्थाहरुका प्रतिनिधिहरु, शिक्षक बुद्धिजिविहरु, नागरिक समाज, सञ्चारकर्मि, र विकास सरोकारवालाहरुको सुझाबलाई उच्च प्राथमिक्ता दिएर आम सहमतिबाट साझा कार्यक्रमको रुपमा सानीभेरी गाउँपालिकाको एकिकृत गाउँविकास कार्याक्रममा बजेट विनियोजन गर्न महत्वपुर्ण आधार लिईनेछ।

गाँउसभाका अध्यक्ष महोदय,

७. **सानीभेरी गाँउपालिकाको संक्षिप्त परिचयः** देश संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना भइसके पश्चात राज्यको पुर्नः संरचनाले भौगोलिक तथा प्रशासनिक रुपले नेपाल ७ प्रदेश र ७५३ स्थानिय तहमा स्थापना भएकोछ। यस अन्तर्गत कर्णाली प्रदेश रुकुम(पश्चिम) सानीभेरी गाउँपालिका २०७३ सालमा स्थापना भइ यसभित्र सविक ५ गा.वि.स.(सिम्ली,गरायला,अर्मा, पुर्तिमकाँडा र दुली) रहेकाछन्।भौगोलिक अवस्थाको कुल क्षेत्रफल- १३३.८० वर्ग मिटरमा फैलियको सापेक्षिक समुन्द्र सतहको बेशी देखी ३१ सय उचाइ सम्मको पहाडी भागमा रहेकोछ।यो गाँउपालिका २८.३८ देखि २८.४० डिग्री उत्तरी अक्षाँस र ८२.१९ देखि ८२.२४ डिग्री पूर्वी देशान्तर सम्म फैलिएको छ।यसको सिमाना पूर्वमा मुसिकोट नगरपालकि र बाफिकोट गाउँपालिका,पश्चिममा जाजरकोट जिल्ला र चौरजहारी नगरपालिका उत्तरमा आठबिशकोट नगरपालिकाकासंग सिमाना जोडिकोछ। राष्ट्रिय जनगणना २०६८ अनुसार यस गाउँपालिकामा ४,१२९ घरधुरी र २२,१९४ जनसंख्या मध्य महिला जनसंख्या ११,६६१ र पुरुष जनसंख्या १०,५३३ रहेकोछ। प्रशासनिक दृष्टिले ११ वटा वडामा विभाजन भई मतदाता संख्या ११,२६६ रहेको दुर्गम गाउँपालिका सानिभेरीका जनताको असिमित त्याग, वलिदान, परिवर्तनकामी उर्जा शक्ति र पुस्पलाल मध्यपहाडी लोकमार्गले गर्दा सानीभेरी गाउँपालिका सुगम गाउँपालिका तिर विकासको प्रक्रियामाछ।

८. **सानीभेरी गाँउपालिकाको एकिकृत गाउँविकास योजनावारेः** सामाजिक, आर्थिक, भौतिक पूर्वाधार, वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र अन्तरगत विभिन्न विषयहरुः शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाई, संस्कृति प्रर्वद्धन, लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण, कृषि, पर्यटन, उद्योग तथा वाणिज्य, सहकारी, वित्तिय क्षेत्र, सडक तथा पुल, सिंचाई, भवन तथा सहरी विकास, उर्जा, सञ्चार, वन तथा भु-संरक्षण, जलाधार संरक्षण, जलवायु परिवर्तन, फोहोर मैला व्यवस्थापन, जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण, विपद् व्यवस्थापन, मानव संसाधन विकास, संस्थागत क्षमता विकास, राजस्व परिचालन, वित्तिय व्यवस्थापन र वित्तिय जोखिम न्युनीकरण, सार्वजनिक सुनुवाई र सामाजिक परीक्षण, आन्तरिक र अन्तिम लेखापरीक्षण, बेरुजु फछ्र्यौट, सेवा प्रवाहका मापदण्ड निर्धारण, सेवा प्रवाहमा विद्युतीय सुचना प्रविधिको प्रयोग, नागरीक सन्तुष्टी सर्वेक्षण र अन्तरनिकाय समन्वयगरी सवै क्षेत्रको प्राथमिक्ताक्रम अन्तरसम्वन्धित सन्तुलित विकास, सुशासन र समृद्धि तथा संस्थागत विकास गरिनेछ।

९. **एकिकृत गाउँविकास आबधिक योजनामा केन्द्रकृत परिचालनः** एकिकृत गाउँविकास आब्धिक योजनामा विध्यमान संविधान २०७२ र स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को अधिनमा रहि संघ, प्रदेश र वडा सरकारसंग सहकार्य सहअस्तित्तव समन्वय र साझेदारी कामलाई प्रभावकारी बनाइनेछ। संविधान अनुसार व्यवस्थापकिय रुपमा रहेको गाँउ सभा, सरकारको रुपमा रहेको गाँउ कार्यपालिका र न्यायीक रुपमा रहेको न्यायपालिकालाई अन्तर सम्बन्ध, सहकार्य र सन्तुलित रुपमा परिचालित गरिनेछ। गाउँपालिका सरकारका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरु, समाजको नेतृत्व गर्ने राजनितीक दल, नागरिक समाज, शिक्षक बुद्धिजीवी, समाजसेवी, सुरक्षा निकायहरु, सरकारी तथा गैरसरकारी र सामाजिक संघ संस्थाहरु, संचार कर्मिहरु, किसान-मजदुर युवा, ब्यापारी-उद्योगपति र विभिन्न व्यवसायहरुलाइ परिचालित गरि यसको प्रतिफल लिने सेवाग्राही आम नागरिक हुनेछन भने यसलाइ संस्थागत रुपमा विकास गरिनेछ।

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

गाँउसभाका अध्यक्ष महोदय,

१०. आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को चालु योजनाको संक्षिप्त समिक्षा : आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा गाँउपालिकाले आर्थिक लगायत विभिन्न ऐन, कानून र विनियोजन ऐन निर्माण, बजेट र नीति तथा कार्यक्रम जनाताको प्रत्यक्ष सहभागिता र आर्थिक गतिविधिहरुमा सहयोग पुग्नेगरी कानून बमोजिम मापदण्डमा रही कार्यान्वयन गर्दा गत वर्षको केही अनुभव सहित विधिगत र व्यवहारीक रुपमा बजेट निर्माण र योजनाको प्राथामित्ताकरण र कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुको सापेक्षिक अनुभव र विगतको शिक्षा लिदैगर्दा आगामि दिनमा सरकारका हरेक कामहरुलाइ अझै प्रभावकारी वनाइनेछ।

आर्थिक ऐन र विनियोजन ऐन अनुसार समानीकरण, राजस्व बाँडफाँड, शर्सत अनुदान र आन्त्रिक राजस्वको बजेटलाई नीति तथा कार्याक्रम र योजनामा विनियोजन गर्दा पहिलो वर्षको तुलनामा दोश्रो आर्थिक वर्षमा केही सुधार भइ वित्तीय जोखिम न्यूनिकरण गर्न प्रयत्न भएतापनि अझैपनि सापेक्षिक अनुभवको कमिले प्राथमित्ता र व्यवहारिक र सरल ढंगले बजेट विनियोजन नहुदा शिर्षक र रकम रकमान्त्रणको आर्थिक जोखिमताले रकम विनियोजन भएका कतिपए योजनाहरु कार्यान्वयनमा चुनौती आएतापनि चालुयोजनाको ९० प्रतिशत भुत्तानी हुनुले सकरात्मक उपलब्धिका रुपमा लिएकोछु।

तिनै तहका सरकारको बजेट, प्राकृतिक श्रोत साधन र मानविय उर्जा शक्तिलाई गाउँविकस निर्माणमा अधिकतम परिचालन र प्राथमित्ता दिने क्रममा शिक्षा, स्वस्थ्य, खानेपानी तथा सरसफाइ, मानव तथा संसाधन विकास गत वर्षकै निरन्तरता दिंदै आर्थिक विकास क्षेत्रको कृषि र कृषिजन्य उद्योग, रोजगार सिर्जना र आर्थिक कृयाकलाप वृद्धि गर्ने आयोजनाहरु लाई पर्देश सरकार संग साझेदारी गरी पहिलो प्राथमित्ता दिएर सडक, सिचाई, उर्जा, पर्यटन, संचार, भवन तथा सहरी विकास लगायत बन तथा वातावरण र विपद व्यवस्थापनलाई क्रमश प्राथामित्ता दिएर आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को नीति तथा कार्याक्रम र बजेट ल्याएकोछु।

११. गाँउपालिका सरकार प्रति जनताले गरेको आशा र भरोसालाई आर्थिक र सामाजिक रुपान्तरण अवसरको रुपमा उपयोग गरी जनचाहना पुरा गर्ने अबको हाम्रो बाटो भनेको तीव्र आर्थिक विकास र सुशासनहो। यसर्थ आत्मनिर्भरता, स्वतन्त्र, समृद्ध, स्वाधीन र समाजवाद उन्मूख अर्थतन्त्रका लागि सार्वजनिक, निजी, सहकारी क्षेत्रको प्रभावकारी साझेदारी गरी अगाडिबढन गाँउपालिका सरकार प्रतिवद्धछ। सार्वजनिक खर्च अन्तर्गत चालु खर्चमा मितव्ययिता कायम गर्ने र पूँजीगत खर्च अन्तर्गत पूँजी निर्माण र आर्थिक वृद्धि हासिल गर्नेतर्फ केन्द्रित भई वित्तीय सुशासनलाई ध्यान दिएर खर्च परिचालन प्रकृयालाई मितव्ययी प्रणालीबद्द गर्नेगरी योजना तथा कार्यक्रम तयार गर्ने गाउँपालिका सरकारको प्रतिबद्धता रहेको छ।

गाँउसभाका अध्यक्ष महोदय,

१२. बजेटका उद्देश्यहरुः गाँउपालिकाको मानव श्रमशक्ति, प्राकृतिक श्रोत साधन र उपलव्ध तिनै तहका सरकारको समानीकरण र सशर्सत अनुदान र बजेटलाइ भरपूर उपयोग गर्नेगरी बजेटका उद्देश्यहरु प्रस्तुत गरेकोछु।

क) जनताका न्यूनतम आधारभूत आवश्यकताहरू परिपूर्ति गररे गरिबी, विपन्नता र पछौटेपनको अन्त्य गर्ने, सामाजिक, आर्थिक, पूर्वाधार विकासले समुन्नत, सुदृढ, स्वाधीन र समाजवाद उन्मुख अर्थतन्त्रको विकास गर्ने।

ख) गणतन्त्र र संघीयता कार्यान्वयन गर्न संविधानको अनुसूची ८ र ९ मा उल्लिखित स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकार सूचीको कार्यान्वयन गर्ने गराउने।

ग) दीगो गरिबी निवारण उन्मूख र रोजगार सिर्जना गर्ने कार्यक्रममार्फत गाँउपालिका जनताको जीवनस्तर सुधार गरी व्यवसायमुखी बनाउने।

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

घ) गाँउपालिकाको समग्र विकास र समृद्धिका लागि उपयुक्त, सुरक्षित र लगानीमैत्री वातावरण तयार गर्ने, गाँउपालिका द्वारा प्रदान गरिने सेवामा जनताको स्वामित्व र पहुँच वृद्धि गर्ने।

ङ) कृषि र कृषिजन्य उद्योग, सहकारी, पर्यटन, वन, जडिबुटी क्षेत्रको विकास मार्फत आर्थिक वृध्दि र रोजगारीका अवसरहरु सृजना गर्ने।

च) भ्रष्टाचार सुन्य सहनसिलता प्रशासन, प्रभावकारी अनुगमन एवं उत्प्रेरित जनप्रतिनिधि र कर्मचारी मार्फत प्रभावकारी सेवा प्रदान गरी सुशासन प्रबर्द्धन गर्ने।

१३. **बजेटका प्राथमिकताहरुः** "जग बलियो नभइ घर बलियो हुदैन" भन्ने मान्यताको आधारमा आर्थिक, सामाजिक, भौतिक, वन वातावरण तथा सुशासन संस्थागत विकास समृद्ध गाँउपालिका निर्माणका लागि बजेट विनियोजनका प्राथमिकता क्षेत्र निर्धारण गरेकोछु।

(क) संविधान र स्थानीय सरकार संचालन ऐनले स्थानीय तहलाई निर्देशित गरेका विषय अनुरुप संघीयता र गनतन्त्र कार्यान्वयन गरिनेछ।

(ख) सामाजिक विकासः शिक्षा, स्वस्थ्य, खानेपानी तथ सरसफाईको विकास मार्फत दुत्रगतिमा मानव विकास र अवसर सिर्जना गर्ने क्षेत्रहरूको प्रवर्द्धन गरिनेछ।

(ग) आर्थिक विकासः कृषि र कृषिजन्य उद्योग, सिचाइ, उर्जा, सहकारी, पर्यटन लगायतका क्षेत्रमा पुंजी, प्रविधि र मनविय श्रमको विकासले आम नागरिकको काम, रोजगारी र अवसर सिर्जना गर्ने क्षेत्रहरूको प्रवर्द्धन गरिनेछ।

(घ) भौतिक पुर्वाधारः सडक, भवन तथ शहरी विकास र उर्जा क्षेत्रको विकास गरी सुविधा र रोजगारीको अवसर सिर्जना गर्न‍े क्षेत्रहरूको प्रवर्द्धन गरिनेछ।

(ङ) वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापनः वन तथा भु-संरक्षण, जलाधार संरक्षण, जलवायु परिवर्तन, फोहोर मैला व्यवस्थापन, जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण, विपद् व्यवस्थापन तर्फ सुन्दर, सुरक्षित वातावरण अनुकुलनिय अवसर सिर्जना गर्ने क्षेत्रको प्रवर्द्धन गरिनेछ।

(च) सुशासन तथा संस्थागत विकासः मानव संसाधन विकास, संस्थागत क्षमता विकास लगायतका क्षेत्रहरुको प्रवर्द्धन र क्ष्यमता विकास गरिनेछ।

१४. **बजेट विनियोजनको आधार तथा स्रोतको व्यस्थापनः** अब म बजेट विनियोजनका आधार तथा स्रोत व्यवस्था सम्बन्धी प्रस्ताव पेश गर्न गएकोछु। नेपालको संविधान अनुसूची ८ र ९ मा उल्लिखित गाँपालिका सरकारको एकल तथा साझा अधिकार, गाँउपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७५ र ७६ मा गाँउसभावाट पारित भएर विनियोजन ऐनमा समावेस गरेका आवधिक र रणनीतिक योजनाहरु, आर्थिक वर्ष २०७६ र ७७ मा बस्ति स्तरवाट तर्जुमा भै वडा समिति वैठकले प्राथमिक्ताको आधारमा योजना तर्जुमा समितिमा वुझाइ छलफल पश्चात कार्यापालिकामा पेशभई स्वीकृत गरेका समग्र योजनाहरु र संघीय र प्रदेश सरकार तथा विभिन्न सरकारी तथा गैर सरकारी संघ संस्थाहरु संग साजेदारीको लागि संपुरक योजनाहरु छनौटका उपयुक्त आधार भएकोले तदनुसारका योजनामा रकम विनियोजन गरेकोछु।

यस आर्थिक वर्षमा पारित भएको आर्थिक ऐनमा राजस्व संकलन तथा असुलीकार्यको अनुभव, राजस्व परामर्श समिति र स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले दिएको सुझाप र गाँउपालिका सरकारको आन्त्रिक श्रोत अनुमान राजस्व, गत वर्षको मौज्दात रकम, संघीय सरकार प्रदेश सरकारबाट प्राप्त वित्तीय समानीकरण तथा राजस्व बाँडफाँड अनुदान र सशर्त अनुदान रकमलाई प्राथमिक्ता र आवश्यक्ताको आधारमा विनियोजन गरेकोछु। सानीभेरी गाँउपालिका सरकारको

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

आर्थिक स्रोत पहिचान र व्यवस्थापनको सन्दर्भमा संक्षिप्त जानकारी गर्नुपर्दा- **संघिय सरकारवाट समानीकरण अनुदानः रु. ८ करोड ७८ लाख, संघिय सरकारवाट राजस्व बाँडफाँडको अनुदानः रु. ७ करोड ५० लाख, संघिय सरकारवाट शसर्त अनुदान रु. १३ करोड ६५ लाख, प्रदेश सरकारवाट समानिकरण अनुदानः रु. १ करोड १ लाख २६ हजार, प्रदेश सरकारवाट राजस्व बाँडफाँड अनुदानः रु. ४ लाख ६० हजार र गाउँपालिका सरकारको गत वर्षको मौज्दात रु. १ करोड ३० लाख, आन्त्रिक श्रोत (राजस्व) ७१ लाख ८८ हजार र गत आ.व. २०७५/०७६ को दायित्व स्थान्तरन ६३ लाख ८४ हजार ४ सय समेत गरी आर्थिक वर्ष ०७६/७७ को आय रु.३३ करोड ६३ लाख ९८ हजार ४ सय अनुमान गरेकोछु।**

गत वर्षको बजेट परिचालन र प्रभावकारी कार्यान्वयनको अनुभवका आधारमा चालु आ.व. मा सबै योजनाहरु उपभोक्ता विचमा गठन भएको श्रम सहकारीले ठुला योजना र अन्य उपभोक्ता समितिले साना कामहरु गरेको सन्दर्भलाइ समिक्षा गर्दा यसपाली आम नागरिक वाट खासै जनगुनासो नआएतापनि आजको आवश्यक्तामा श्रमसहकारीलाई निरन्तरता दिंदै प्रधान मन्त्री रोजगार कार्याक्रम अन्तरगत सवै वडाहरुमा मापदण्ड भित्रका गठित श्रमिक उत्पादन समितिलाइ पहिलो प्राथमिक्ता दिंदै, युवा कल्व र केही नितानत साना योजनाहरु लाइ उपभोक्ता संस्था मार्फत कार्यन्वयन गर्ने र गा.पा. को समानीकरण वजेटवाट चालुखर्च वहायक सवै पुजीगत खर्चका सवै योजनाहरुको कार्यान्वयनका क्रममा प्रत्यक योजनाको लागत-स्टामेट वाट ५ प्रतिशत कन्टेन्जेन्सी खर्च कटौती गरी नियम संगत प्राविधिक, विकास निर्माण तथा जिन्सी खरिदमा कानुन बमोजिम खर्च गरिनेछ। संघीय तथा प्रदेश सरकार वाट प्राप्त अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्त्रण सशर्त अनुदान रकम सम्वन्धित मंत्रालयको कार्याविधि अनुसार सम्बन्धित विषयगत शाखाहरु मार्फत गाउँपालिकाको प्रत्यक्ष नियन्त्रण, निर्देशन र समन्वयमा खर्च गरिनेछ।

कार्यापालिका सरकारको व्यापक छलफल पश्चात गाउँपालिकाको आ.व. ०७६/७७ को बजेट विनियोजन गर्न संघीय सशसर्त अनुदान कार्याक्रम बाहेक स्थानीय तहको अधिकार सूचीभित्र पर्ने कार्याक्रम र योजनाहरुको ब्य-भार स्थानीय संचित कोषमा जम्मा भएको जानकारी **आर्थिक वर्ष ०७६।७७ को अन्तरसरकारी वित्तीय हस्तान्त्रण सम्वन्धि व्यवस्था मार्गदर्शण अनुसार र समानीकरण अनुदान राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत वित्तिय आयोगको सिफरिसलाई सापेक्षिक आधार मानि जनसंख्याको आधारमा सबै वडाहरु, न्युन विकास सूचकांकको आधारमा वडा नं. ५ र ६ र मानव विकास सूचकांकको आधारमा वडा नं १ र २ लाई आधार मानी ११ वटा वडाहरुमा रु. ४ करोड ८९ लाख बजेट विनियोजन गरेकोछु।**

गाँउसभाका अध्यक्ष महोदय,

सामाजिक विकास क्षेत्र तर्फः

१५. शिक्षा क्षेत्रः शिक्षा ऐन र नियमावलीमा रही मापदण्ड निर्माण, कार्यान्वयन र नियमन गरिनेछ। **"सानीभेरी गाउँपालिकाको शान-शैक्षिक गुणस्तर र सिकाइ उपलब्धिमा सुधार" भन्ने नार** र" शिक्षालाई वैज्ञानिक, प्राविधिक, व्यावसायिक, सीपमूलक, रोजगारमूलक एवं जनमुखी बनाउँदै सक्षम, प्रतिस्पर्धी, नैतिक एवं राष्ट्र र गाउँपालिका हितप्रति समर्पित र सामाजिक सँस्कृतिकमा विकृति, विसंगति र रुडीवादका विरुद्ध सभ्य समुन्नत समाज जनशक्ति तयार गरिनेछ । शैक्षिक गुणस्तर योजना अन्तरगत आवश्यक्ता अनुसार शिक्षा ऐन र नियमावली संशोधनगरी शिक्षक सरुवा, प्र.अ. नियुक्ति, विध्यालय वैंक खाता संशोधन, विध्यालयहरु म्यापिङ्ग गरी स्वको आधारमा विध्यालय मर्ज गर्ने, विध्यालय र बिषयगत शिक्षकको स्वमुल्याङ्कणको विधि निर्माणगरी कार्यान्वन गर्ने, स्वमुल्याङ्कणमा पहिलो दोश्रो र तेश्रो हुने विध्यालयलाइ पुरिष्कृत गर्ने र सवैभन्दा कम अङ्क ल्याउने विध्यालय वाट स्थायी तथा अनुदान शिक्षक सरुवा र करार शिक्षक करार मुक्त गरिनेछ । संघीय सरकार वाट प्राप्त नमुना विध्यलय रास्ति ज्ञाद्रय मा.वि. सिम्ली लाई गाउँपालिकाको समन्वयमा प्रभावकारी कार्यान्वयन र व्यवस्थापन गरिनेछ । प्रदेश सरकार वाट प्राप्त हुन सक्ने स्थानीयतह नमुना विध्यालय मागगरी गापाको आवश्यक्ता र मापदण्डको आधारमा गा.पा. ले

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

तय गर्नेछ, गा.पा. स्तरको प्राविधिक शिक्षालय दलित तथा जनजातीहरुको वाहुल्यक्षेत्रमा पहुच पुग्नेगरी स्थापना गरिनेछ । गाउँपालिकामा स्थानीय पाठ्यक्रम र विध्यालय शैक्षिक सुधार योजना नीति प्रस्ताव पेशगर्न शिक्षा विज्ञटिम गठनगरी परिचालन गरिनेछ।

क. शिक्षक तलब अनुदान तर्फः प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र १७ वटा दरवन्दी, संघीय सशर्सतको प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र ३२ वटामा गापाको थप कार्याक्रम, आधारभूत तह (१-५) २५ वटा दरवन्दी, आधारभूत तह (६-८) ३८ वटा दरवन्दी, माध्यमिक तह (९-१०) २१ वटा दरवन्दी, माध्यमिक तह (११-१२)ः ४ वटा दरवन्दी, प्राविधिक धार तर्फ कक्षा (११-१२) २ वटा दरवन्दी, विद्यालय सहायक १२ दरवन्दी सहित यसको लागि २ करोड ७५ लाख ४० हजार, विनियोजन गरेकोछु।

ख. सानीभेरी गाँउपालिका अन्तरगत ४५ वटा विध्यालय र ४८ वटा वलविकस केन्द्रमा शैक्षिक गुणस्तरको लागि शैक्षिक सुधार कार्याक्रम तर्फ बजेट रु. ८० लाख विनियोजन गरेकोछु।

ग. शिक्षाक्षेत्रमा अन्य कृयाकलाप तर्फः शिक्षा दिवश कार्याक्रम, विध्यालय स्तरीय परीक्षा संचालन, व्यस्थापन तथा नतिजा परकाशन (कक्षा ८ समेत), विद्यालय नक्साङ्कण, अक्षराङ्क मुल्याङ्कण पद्धतिमा नतिजा प्रकाशन सम्वन्धी सफ्टवेयर खरिद, कक्षा ८ र SEE परिक्षा अनुगमन, SEE परिक्षा केन्द्र व्यस्थापन, उत्कृष्ट शिक्षक तथा विध्यार्थि पुरस्कार, प्रधानध्यपक बैठक, शिक्षा समिति बैठक, परिक्षा समिति बैठक, आन्त्रिक प्रशासन सुधार गर्न प्र.अ. लाई अभिमुखिकरण, परिक्षा केन्द्रध्यक्ष अभिमुखिकरण, विध्यालय अनुगमन, शैक्षिक स्मारिका र शैक्षिक क्यालेन्डर प्रकाशन, गाउँपालिका स्तरीय रनिङ्ग शिल्ड प्रतियोगिता सञ्चालन, ECD शिक्षक भेला तथा अन्तरकृया, बिध्यालय लेखा प्रणाली व्यस्थापन सम्वन्धी तालिम, कार्यालय सञ्चालन र इन्धन खर्च, उत्कृष्ट अङ्क ल्याउने विध्यालय लाइ प्रोत्साहन पुस्कार, स्थानीय पाठ्यक्रम तयारी र विध्यालय शैक्षिक सुधार योजना नीति प्रस्ताव पेशगर्न शिक्षा विज्ञटिम सेवा खरिद सहित यसक्षेत्रमा ३४ लाख ५० हजार विनियोजन गरेकोछु।

घ. शिक्षा तर्फको सशर्त अनुदानः सवैका लागि शिक्षा आधारभुत तह र माध्यमिक तह तथा विध्यालय क्षेत्र विकास र खेलकुद विकास कार्याक्रम अन्तरगत २७ वटा क्रियाकलापहरु तर्फ रु. १० करोड ७७ लाख ५६ हजार र वडाबाट विनियोजन भएको ७० लाख सहित **यसक्षेत्रमा समग्र बजेट रु. १५ करोड ३१ लाख ९६ हजार विनियोजन गरेकोछु।**

ङ. शिक्षाको लागि खाध्यय कार्यक्रम: संयुक्त राष्ट्रिय विश्व खाद्य कार्यक्रमको आर्थिक तथा प्रविधिक सहयोगम नेपाल सरकार, शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय अन्तर्गत शिक्षको लागि खाद्य परियोजना अन्तर्गत सानीभेरी गाउँपालिकाको १९ वटा वद्यालयमा दिवा खाजा कार्यक्रम आ.व.०७६/०७७ मा वजेट ३३ लाख ६१ हजार प्रस्तावित गरेको हुनाले गाउँपालिकाले सम्भावित स्रोतको खोजि गरि सम्बन्धित विद्यालय र अभिभावकहरुको साझेदारी लगानिमा विद्यालय दिवा खाजा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

१६. **स्वास्थ्य क्षेत्र : गाउँपालिकाले स्वस्थ्य सरसफाइ ऐन २०७५, गाँउपालिका स्वास्थ्य वस्तुस्थिति विष्लेषण २०७५ र स्वस्थ्य संस्था दर्ता कार्याविधि, २०७५ कानून निर्माण गरेको हुनाले सोहि बमोजिम स्वास्थ्य** सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र स्वस्थ्य संस्था दर्ता अनुगमण र नियमन गरिनेछ । स्वस्थ्य सेवामा सबैको सहज, सुलभ, गुनस्तर र समान पहुँच सुनिश्चित गर्ने गरी गाउँपालिकमा ५ वटा स्वासथ्य चौकी, ४ वडा स्वास्थ्य केन्द्र, ३ वटा वर्थिङ्ग सेन्टर, १९ वटा खोप केन्द्र, १४ वटा गाउँघर किल्निक संचालनमा आइ सेवा दिएतापनि अझै नागरिकहरुको उपचार सेवाको पहुचलाइ सहजगर्न गाउँपालिकामा चिकित्सक दरवन्दीमा पन्ध्र सैया अस्पत्ताल र आवस्यक उपकरण सहित प्रदेश सरकार सामाजिक विकास मन्त्रालयमा माग गरी यस आर्थिक वर्ष ०७६/७७

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

देखी गाउँपालिकाले स्वस्थ्य सेवा स्तर वृद्धि र विस्तार गर्नेछ । **स्वस्थ्य** क्षेत्रमा सबैको लागि गुनस्तर सेवा र सम्मान पहुँच सुनिश्चित गर्न स्वस्थ्य सुधार योजना अन्तरगत आवश्यक्ता अनुसार स्वस्थ्य ऐन संशोधन र कार्याविधि निर्माणगरी स्थायी स्वस्थ्य कर्मचारी सरुवा, स्वस्थ्य चौकी र स्वस्थ्य उपचार केन्द्रका इन्चार्ज नियुक्ति, स्वस्थ्य चौकी र स्वस्थ्य उपचार केन्द्रहरुको स्वमुल्याङ्कणको विधि निर्माणगरी कार्यान्वन गर्ने, स्वमुल्याङ्कणमा पहिलो दोश्रो र तेश्रो हुने स्वस्थ्य संस्थालाई पुरिष्कृत गर्ने र सबैभन्दा कम अङ्क ल्याउने स्वस्थ्य संस्थाका स्थायी कर्मचारीहरुलाइ सरुवा र करार स्वस्थ्य कर्मचारीहरु लाइ करार मुक्त गरिनेछ । एक वडा एक स्वस्थ्य केन्द्र र जनसंख्या र दुर्गमको आधारमा खोपकेन्द्र र गाउँघर क्लिनिक सेवा विस्तार गरिनेछ। करार स्वास्थ्य कर्मचारीहरुको तलब व्यवस्थापन तर्फः ल्याव टेक्निसियन १, ल्याव असिस्टेन्ट १, डार्करोम असिस्टेन्ट १, अ.न.मि. ५, अ.हे.व. ५, एम्बुलेन्स ड्राइभर १ र कार्यालय सहयोगि १० जना गत वर्षको स्वस्थ्य करार अनुदान लाइ निरन्तरता दिने गरी यसक्षेत्रमा ४१ लाख ९९ हजार बजेट विनियोजन गरेकोछु।

वढ्दो जनसंख्या, चिकित्सक उपचार सेवा पाउनु पर्ने जनताको माग र १ स्थानीय तह १ चिकित्सक सहितको स्वस्थ्य उपचा रकेन्द्र कर्णाली प्रदेश सरकारको नीति दायित्व भएकोले गाउँपालिकाको पहलमा वडा नं. ७ सिम्ली छोटेवगरमा साविक सिम्लीको स्वस्थ्य चौकीलाइ स्तर वृद्धिगरी करारमा मेडिकल अधिकृत सहित आवस्यक भौतिक पुर्वाधार र उपकरण व्यवस्थापन प्रकृयालाई अगाडी वढाउने र प्रदेश सरकार लाइ १५ सैया अस्पत्तालको माग गरिनेछ। स्वस्थ्य क्षेत्रमा गरिने सबै कृयाकलापहरु तर्फः औषधि खरिद, स्वास्थ्य चौकीहरुमा मसलन्द र सञ्चार खर्च, स्वास्थ्य चौकी र वर्थिङग सेन्टर मर्मत, खोप केन्द निर्माण, वर्थिङ्ग सेन्टरमा सोलार खरिद, स्टोर,कोल्ड चेन व्यवस्थापन कर्मचारी, अटोक्लेभ, डेन्टल सेट, नेवुलाईजर, अटो स्कोप, संक्रमण रोकथाम समाग्री खरिद, वर्थिङ्ग सेन्टरमा अक्सिजन सिलिन्डर, पालिका स्तरिय नर्सिङ्ग समिक्षा कार्यक्रम, जेष्ठ नागरिक लक्षित/एकृकित महिला प्रजन्न स्वास्थ्य शिविर, योग शिविर सञ्चालन जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरु लक्षित, साल्टर स्केल, तौल मेसिन, सर्वोत्तम पिठो उत्पादन उद्योग स्थापना अनुदान, कुपोषणका लागि वाल स्वास्थ्य पुरस्कार, परिवार नियोजन स्थायी बनध्याकरण तथ्याङ्क संकलन, कर्मचारीलाई खोप सम्बन्धी आधारभुत तालिम, कार्यलय सहयोगीहरुलाई फोहरमैला तथा संक्रकण व्यवस्थापन सम्वन्धी तालिम, स्वास्थ्य विमामा विपन्न नागरिकलाई वार्षिक शुल्क अनुदान, सामाजिक परिक्षण नयाँ स्वास्थ्य संस्थाहरुमा, पालिका स्तरिय अर्ध वार्षिक तथा वार्षिक समिक्षा कार्यक्रम, स्वास्थ्य संस्थाको सार्वजानिक सुनुवाई, अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण भ्रमण खर्च, उत्कृष्ट काम गर्ने स्वास्थ्य चौकी/स्वास्थ्यकर्मीलाई पुरस्कार, महिला स्वास्थ्य स्वयंम सेविका प्रोत्साहान यातायात खर्च सहित **यसक्षेत्रमा समग्र बजेट रु. ६६ लाख ४८ हजार २ सय विनियोजन गरेकोछु।**

स्वास्थ्य तर्फको सशर्त बजेटः प्राथमिक स्वास्थ्य सेवा कार्याक्रम, राष्टिय स्वस्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार सेवा, एकीकृत स्वास्थ्य कार्यक्रम र क्षयरोग नित्रन्त्रण, एकीकृत महिला स्वास्थ्य तथा प्रजनन स्वास्थ्य कार्यक्रम, एकिकृत बाल स्वास्थ्य एवं पोषण कार्यक्रम, अस्पत्ताल निर्मान सुधार तथा व्यवस्थापन सूचना प्रणाली, महामारी तथा रोग नियन्त्रण कार्यक्रम, अपाङ्गता रोकथाम तथा कुष्ठरोग नियन्त्रण कार्यक्रम लगायत ३४ वटा कृयाकलापहरुको लागि रु. १ करोड ४६ लाख ३४ हजार सहित **यसक्षेत्रमा समग्र बजेट रु. २ करोड ३७ लाख ६४ हजार विनियोजन गरेकोछु।**

१७. **खानेपानी तथा सरसफाईः** गाँउपालिकामा खानेपानी सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन गरिनेछ। खानेपानीमा महसुल निर्धारण, सेवा व्यवस्थापन, आवस्यक्तालाई पुरागर्न पुनः श्रोतको नकसाङ्कण गरी नभएको ठाँउमा पहिलो प्राथमित्का र निर्माणधिन योजनालाई पुरा गरिनेछ।सञ्चालनमा आएका योजनाहरुलाई अवस्था अनुसार मर्मत संभार संरक्षण गरी खानेपानी १ घर १ धारा गाँपालिकाले प्रदेश र संघीय सरकार संग

समन्वयगरी दीर्घकालिन लक्ष्य सहित उपभोक्ताको अपनत्व कायम हुनेगरी खानेपानी योजना निर्माण, मर्मत, संभार, विस्तार गरिनेछ। बिप्पे लिप्ट खानेपनी योजना निर्माणको अन्तिम चरणमाछ, देउराली खोला सिम्ली वजार खानेपानी योजना र स्याँला बाव्वे टाकुरा पत्रैया खानेपानी योजना निर्माणको प्रकृयामा DPR सहित प्रदेश सरकारले क्रमागत रुपमा अगाडी वढाएकोछ। खानेपानी सम्वन्धी सबै ठुला योजनाहरु गोबान खोला गोलचौर, तुसारे गरायला अध्याचौर लिप्ट खानेपानी र गुदम छहरा भलाचौर खानेपानी, खोलामुर सरेनी पोखरी लिप्ट खानेपानी, तुसारे खोला कोटगाँउ खानेपानी, सहरे फुक्रु खानेपानी, ओखरेनी फुक्रु भइटाकुरा खानेपानी, किचकिचे खोला बुकेरी लिप्ट खानेपानी र नाले बागखोर सानोलेख काँडा खानेपानी योजनाहरु प्रदेश र संघीय सरकारलाइ मागको लागि गाउँपालिका वाट सिफारिस गरिएकोछ । साना तथा मर्मत सम्भार गर्न पर्ने खानेपानी योनाहरु सम्वन्धित वडाहरु वाट विनियोजन गरिने बजेटवाट निर्माण गर्नेगरी यसको लागि **समग्र बजेट रु. ६३ लाख ९० हजार विनियोजन गरेकोछु।**

१८. **सरसफाई तथा फोरमैला व्यवस्थापनः** फोरमैला व्यवस्थापनका लागी चाइनावगर वजार, गिठाकोट जिउला वजार, वलिवाङ्ग वजार, पेदी वजार (वारी-पारी), सिम्ली वजार (वारी-पारी) वजार सरसफाइ समिति गठनगरी गत वर्षकै योजना वडागत विनियोजन वजेटवाट निरन्तरता दिएकोछु । पुर्ण सरसफाइ उन्मुख टोल हाँसिवाङ्ग र फुक्रुटाकुरा अगाडी वढेकोले वडा नं ७, ८ र ९ लाइ पुर्ण सरसफाइ उन्मुख वडा घोषणाको तयारी गर्ने र वाँकी सवै वडाहरुमा रुकुमेली समाज विकास केन्द्र र सुआहारा कार्याक्रमको वजेट रु. १२ लाख ३७ हजार संग सहकार्य र साझेदारी गरी पुर्ण सरसफाइ उन्मुख रणनीतिक योजना सञ्चालन गरी सफासुन्दर गाँउपालिकाको विकास गरी सुसभ्य संस्कृतिक वातावरण मैत्रि स्थानीय तहको पहिचान दिन सरसफाइ सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्ने नीति अनुसार यसको लागि **गा.प. वाट बजेट रु. ५ लाख विनियोजन गरेकोछु।**

१९. **संस्कृति प्रर्वद्धनः** संस्कृति, भाषा र ललितकलाको संरक्षण. प्रवर्द्धन र विकास सम्बन्धी गाँउपालिकाले नीति, कानून, मापदण्ड निर्माण गरी योजना कार्यान्वयन र नियमन गर्नेछ। पुरातत्व, प्राचीन स्मारक र संग्रहालयको संरक्षण, सम्भार, प्रवर्द्धन र विकास, परम्परागत जात्रा, पर्वहरुको सञ्चालन र व्यवस्थापन, जनजाति आदिवासिको संस्कृतिको रक्षा एवं विकास गर्ने, छुवाछुत, भेदभावपूर्ण संस्कार विरुद्ध साँस्कृतिक रुपान्तरण अभियान सञ्चालन गरिनेछ। लोक सस्कृतिको रक्षा र विकास गर्नेगरी यसक्षेत्रमा- स्थानीय कला संस्कृति प्रर्दशन तथा प्रर्वद्धन, हुसुखोला शहिद गेट निर्माण, छोटे वगरमा युद्ध संग्रालय निर्माण प्रदेश सरकार संग माग, मगरराङ्जा जनजातीको पापिनीमेला प्रर्वद्धन, वडा नं. २ र ३ मा पंचेबाजा नाच संरक्षण, फागुन १ मा जनयुद्धको वार्षिक उतसवको सन्दर्भमा सानिभरी मौराखारा गोरिल्ला म्याराथन कार्याक्रम गर्नेगरी गाउँपालिका २० लाख र वडागत विनियोजन ५ लाख १० हजार सहित **यसक्षेत्रमा समग्र बजेट रु. २५ लाख १० हजार विनियोजन गरेकोछु।**

गाँउसभाका अध्यक्ष महोदय,

२०. **लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणः** "बालबालिका, महिला,दलित, आदीवासी जनजाती, युवा, जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता, अल्पसंख्यक" वर्ग र क्षेत्रलाई राज्यको मुल प्रवहामा शसक्त प्रतिस्पर्दाको लागी विकास गर्न प्रवर्द्धन, क्ष्यमताको विकास, आय-आर्जन सिपमुलक तालिम गर्नेगरी यसक्षेत्रमा कृयाकलापहरुः

क. **बाल मैत्रि स्थानिय शासन** निर्माणकोलागी सानीभेरी गाउँपालिकाले निम्न कार्या गर्नेछः वालमैत्री स्थानीय शासन अवलम्वन गर्ने, गाउँपालिकामा विभिन्न जोखिममा रहेका बालबालिकाहरूको तथ्याङ्क संकलन, विश्लेषण र अध्यावधिक गर्ने, गाउँपालिकाको योजना, नीति तथा निर्णय प्रक्रियामा बालबालिकाको अर्थपूर्ण वाल सहभागिता सुनिश्चित गर्ने, अपाङ्गतामा भएका सबै बालबालिका हरूलाई अपाङ्गता परिचय पत्र, आवश्यक सहायता सामग्री र जीवनोपयोगी सीप दिई अनिबार्य विद्यालय भर्ना गर्ने, आमाबुवा विहिन, अपागंता भएका

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

बालबालिका हरुलाई विशेष संरक्षण स्याहार र शिक्षाको अवसर सुनिश्चित गर्न आवश्यक कार्यक्रम तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्नेगरी यसको लागि बजेट रु. १५ लाख ५० हजार विनियोजन गरेकोछु।

ख. **महिला विपन्न र पिछडिएका समुदायलाई प्रवर्द्धन**, सिपमुलक तालिम तथा उद्यमशीलता विकासमार्फत काम र रोजगारी अवसको पहुँच पुऱ्याई स्वआय-आर्जनमार्फत आत्मनिर्भर बनाउने, महिला श्रमीक दिवस लगायत विभिन्न महिला सम्बन्धि कर्याक्रम र महिला सामाजिक र लैङ्गीक हिंसा विरुद्ध शसक्त कार्यक्रम सहित यसक्षेत्रमा रु. ११ लाख बजेट विनियोजन गरेकोछु।

ग) **युवा तथा खेलकुद विकासः** युवा विकास र संवृद्धीकोलागी गुणस्तरीय र व्यवसायिक शिक्षा र तालिम गॉउविकास र रोजगार, उद्यमशीलता र सीप विकास, युवा स्वास्थ्य र सामाजिक सुरक्षामा परिचालन, सहभागिता र नेतृत्व विकास, बालबालिका तथा युवाहरूको शारीरिक तथा मानसिक विकासका लागि युवा हरुलाई प्राविधिक तालिम, युवाहरुलाई नेतृत्व विकास तालिम, युवा खेलकुद विकासको लागि यसक्षेत्रमा रु. ५ लाख बजेट विनियोजन गरेकोछु।

घ) **आदीवासी जनजाति** विकस, प्रवर्द्धन, आय-आर्जन गर्न सिपमुलक तालिम, दैनिक जिवनमा मदत र लाभहुने गरी गाँउपालिका अन्तरगत सवै जनजातिहरु १०४३ घरघुरी परिवारमा धुवारहित चुलो साजेदारी कार्यक्रम सञ्चालनलाइ निरन्तरता दिने गरी यस कार्यक्रम तर्फ रु. ८ लाख विनियोजन गरेकोछु।

ङ) दलितका संवैधानिक हक तथा कानूनि व्यवस्थाले निर्धारण गरेका सेवा सुविधाहरु र जातिय छुवाछुत अवराध कसुर सजाय ऐन, २०६८ लाई पुर्ण रुपले लागु गर्न गाउँपालि सरकार प्रतिवद्ध छ। सामन्ती अर्थप्रणाली अन्तरगत दलित समुदायमा रहेको बालिघरे विष्ट प्रथाको अन्त्य गरि विकल्प स्वरुप ज्यालादर निर्धारण गरेर दलितका मौलिक सीप, कलाहरुलाई आधुनिकिकरण र व्यवसायीकरण गरिनेछ। दलित र गैर दलित समुदाय विचमा सामाजिक सदभाव कायम गर्न सामाजिक साँस्कृतिक रुपान्तरण र अन्तरघुलनका कार्यक्रमहरु वनाएर प्रभावकारी ढंगले संचालन गरिने **छ। सानीभेरी गाउँपालिका भित्र प्रगतिशिल अन्तर जातिय विवाह गर्ने जोडि(दम्पति)लाई जिल्ला प्रशासनको मापदण्डमा रु. १ लाखको जीवन विमा गर्न सिफारिस गर्ने र अन्तरजातिय प्रेमलाई मान्यता दिएर विवाह गरिदिने गैर दलित अविभावकलाई सम्मान स्वरुप दोसल्ला ओडाई पुस्तकृत गर्ने नीति तथा कार्यक्रम बनाई लागु गरिनेछ।** राज्यको समानुपातिक तथा समावेशी नीतिलाई अवलम्बन गरेर स्थानिय तहबाट प्रभावकारी ढंगले लागु गर्न हरेक क्षेत्रमा दलित समुदायको नेतृत्व विकास सहितको अर्थपुर्ण प्रतिनिधित्व सुनिश्चित गर्न नेतृत्त्व, क्षामता विकास सम्बन्धि कार्यक्रमहरु लागु गरिनेछ। दलित नमुना वस्ति विकासको लागि एकिकृत वस्ति विकास कार्यक्रमको गुरुयोजना बनाएर आवश्यक बजेटको व्यवस्था गरी प्रभावकारी ढंगले लागु गर्न संघ र प्रदेश सरकार संग माग गरिनेछ। स्थानीय सरकारले दलित छुवाछूत मुक्त गाँउपालिका घोषणा गरिएकोले विपन्न दलितहरुलाइ आय-आर्जन गर्न सिपमुलक तालिम, विपन्न दलित वालवालिकाहरु लाइ आर्थिक सहयोग, सुधारिएको आरन र पञ्चेवाजा पर्वर्द्धन गर्नेगरी **यसक्षेत्रमा बजेट रु. १० लाख बजेट** विनियोजन गरेकोछु।

च) गाँउपालिकामा जेष्ठ नागरिकहरुको सम्मान र सहयोग गर्ने, फरक क्षमता भएका अशक्त र अपाङ्ग व्यक्तिहरुको समस्याहरु समाधान गर्न प्राथमिक्ताको पहिचानगरी प्रवर्द्धन सिपमुलक कार्याक्रम कार्यान्वयण गर्न जेष्ठनागरिक र अपाङ्ग व्याक्तिहरुको रु. ३ लाख बजेट विनियोजन गरेकोछु।

छ) शहिद परिवारहरुलाइ सम्मान र सहयोग तथा घाईतेहरुलाइ सम्मान, संरक्षण र प्रवर्द्धन, सिपमुलक तालिम, कृषि जन्य आयआर्जन कार्याक्रम र जनयुद्ध र जनआन्दोलनका शहिदहरुको संझनामा शहिद गेट निर्मानको लागि रु १६ लाख सहित लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीक (बालबालिका, महिला,दलित, आदीवासी

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

जनजाती, युवा, शहिद परिवार, जेष्ठ नागरिक, घाइते र अपाङ्गता, अल्पसंख्यक) **यसक्षेत्रमा समग्र बजेट रु. ९३ लाख ८४ हजार विनियोजन गरेकोछु।**

गाँउसभाका अध्यक्ष महोदय,

आर्थिक विकास क्षेत्र तर्फः

२१. **कृषि र पसुपन्छी विकासः "कृषि नै सम्वृद्धिको आधार - गाउपालिकामा कृषकलाई रोजगार"** भन्ने मूल नाराका साथ कृषिलाई गरिबी निवारण, रोजगार सिर्जना र बेरोजगारीको अन्त्य गरी खाद्य सुरक्षाको आधारको रूपमा विकास गरिनेछ। कृषि प्रसार तथा जनशक्तिको प्रक्षेपण, व्यवस्थापन र परिचालन कृषिमा बेरोजगारको तथ्यांक संकलन, कृषकहरुको क्षमता अभिवृद्धि, प्राविधिक सेवा, सीप विकास र सशक्तीकरण गरिनेछ।

परिकल्पनाः सानेभेरी गाउँपालीको कृषि क्षेत्र अन्तर्गत अन्नवाली, तरकारी, फलफूल र पशुपालनको समुचित विकासबाट आत्मनिर्भर भइ यसको व्यवसायिकरणबाट स्थानीय समुदायको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउने लक्षहरुः उन्नत विउविजनको प्रयोगबाट तरकारी उत्पादनमा वृद्धि गनु, नश्लसुधार गरि पशुपालनलाइ व्यवसायिकरण गर्नु, फलफूलहरुको पकेट क्षेत्र तोकी विस्तार गर्नु, अन्नवाली उत्पादनमा वृद्धि गर्न आवश्यक सिचाइ, मलखाद र कृषि औजारको व्यवस्थापन गर्नु, कृषकहरुलाइ क्षमता विकासको क्रियाकलापहरु संचालन गर्नु, कृषि उत्पादनलाइ प्रतिस्पर्धात्मक बनाउन कृषिमा यान्त्रीकरण गर्नु, कृषिको बजारिकरण गर्नको लागि पूर्वाधारहरुको विकास गर्नु।

लक्ष्य प्राप्त गर्नेको लागि निम्न लिखित उद्देश्यहरु तय गरिएकोछः तरकारी वालीको विउ तथा उत्पादनमा वृद्धि गरी कृषक आम्दानीमा सुधार ल्याउनु, उन्नतजातको पशुपालनको नश्ल सुधार गरि दुध तथा मासुको उत्पादमा वृद्धि गर्नु, फलफूलखेतीको सम्भावित क्षेत्रहरु पहिचान गरि व्यवसायिक रुपमा उत्पादन बढाइ निकास प्रवर्द्धन गर्नु, अन्नवालीको उत्पादकत्व वृद्धि गरी खाद्य सुरक्षाको प्रत्याभूति गर्नु, कृषिलाइ आधुनिकरण मार्फत उत्पादनको लागत कम गरि यसको बजार विस्तार गर्नु, कृषि उत्पादनको मूल्यश्रृगला वृद्धिको लागि कृषिजन्य उद्योगको प्रवर्द्धन गर्नु।

उद्देश्य प्राप्त गर्नेको लागि निम्न मुख्य रणनितिहरुः तरकारीवालीको विउ तथा उत्पादनमा वृद्धि गरी कृषकहरुको आम्दानीमा सुधार ल्याउन, तरकारीको विउ उत्पादन गर्न चाहने वा विउ उत्पादन गरिरहेका कृषकहरुको समुह गठन कृषकहरुलाइ उत्प्रेणा जगाउन गाउपालीकाले अनुदानको व्यवस्था गर्नु, कृषकबाट उत्पादित विउको विक्रि वितरणको व्यवस्थापनको जिम्मेवारी सहकारीलाइ प्रदान गर्नु, तरकारीको उत्पादन वृद्धिको लागि टेन्टलको व्यवस्थापन, मल तथा सिचाइको व्यवस्थापन गरि उत्पादित तरकारीहरु हाटबजार मार्फत विक्रि वितरण वा सहकारी मार्फत अन्य ठाउहरुमा विक्रि वितरणको व्यवस्थापन गर्नु, उत्पादित तरकारीको प्रतिस्पर्धाको आधारमा बजारमूल्य निर्धारण गर्ने कार्यमा गाउँपालिकाले सहजीकरण गरि सम्भावित वजार क्षेत्र पहिचान गर्न कार्यमा सहकारीसँग समन्वयत्मक भूमिका खेली आवश्यक सहयोग गर्ने, मूल्य श्रृगला बढाइदिने खालको उद्यम सञ्चालन गर्न चाहानेलाइ गाउँपालिकाले विशेष अनुदान प्रदान गर्ने वा त्यस्ता उद्यमको विकासको लागि केन्द्रिय सरकार वा प्रादेशीक सरकारले दिने सहयोग दिलाउन समन्वयत्मक भूमिका खेल्ने, सन्तुलीत आहारको लागि तरकारी आवश्यक भएको हुदा प्रत्येक घरधुरीमा करेसावारी व्यवस्थापन अनिवार्य गर्ने, विउ उत्पादन तथा तरकारी उत्पादनलाइ प्रोत्साहन गर्न आवश्यक नितिहरु तर्जुमा गरि कार्यान्वयन गरिनेछ।

पशुपन्छी तर्फः उन्नतजातको पशुपालनको नश्ल सुधार गरि दुध तथा मासुको उत्पादमा वृद्धि गर्नु, गाउँपालिकाले सम्भावित पशुपालन क्षेत्रहरुमा डाले घाँस तथा विकसित घाँस विस्तार कार्यक्रम सञ्चालन गरि पशु आहार व्यवस्थापन गर्ने, कृषकबाट उत्पादीत दुध संकलन केन्द्र र चिस्यान केन्द्र स्थापना गर्नको लागि सहुलियत दरमा ऋणको

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

व्यवस्थापन गर्न स्थानीयस्तरमा कार्यरत बैंकहरु र सहयोगको लागि केन्द्र सरकार तथा प्रादेशीक सरकारसंग समन्वयत्मक भूमिका खेल्ने, उन्नत जातका पशुपालन गर्न चाहाने कृषकहरुलाइ सहुलियत दरको ऋणको व्यवस्थापन गराउन विभिन्न निकायसँग समन्वयत्मक भूमिका खेल्ने, गाउँपालिकाका पशु प्राविधिक मार्फत व्यवसायिक पशुपालन गर्न किसानहरुलाइ प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने, उन्नत जातको गाई, भैसी बाख्रा, भेडा पालन गर्न किसानहरुलाइ हावापानी सुहाउदा बाख्रा तथा भेडाको जात र पाइने सम्भावित ठाउँको वारेमा प्राविधिकले सिपारिस गरि गाउँपालिकाले पशु विमाको लागि आवश्यक व्यवस्था मिलाउने, गाउँपालिका बाट गोठ तथा खोर सुधार कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने, उत्पादित दुध तथा मासुको बजारको लागि सहकारी मार्फत बजार विस्तारका रणनितिहरु कार्यान्यनमा ल्याइने, पशुपालनमा संलग्न कृषकहरुको समुह गठन गरि आवश्यक क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने, व्यवसायि रुपमा पशुपालनमा सलग्न किसानहरुलाइ पशु विमाको लागि अनुदान प्रदान गरिनेछ।

फलफूलखेती तर्फः सम्भावित क्षेत्रहरु पहिचान गरि व्यवसायिक रुपमा उत्पादन बढाइ निकास प्रवर्दन गर्ने, व्यवसायिक रुपमा फलफूल खेती गर्न चाहाने किसानहरुको पहिचान गरि फलफूलको वेर्नामा अनुदान प्रदान गर्ने, गाउँपालिका हुने सम्भावित फलफूलमा सुन्तला, आप, स्याउ र लिचिलाइ व्यवसायिक रुपमा उत्पादन गर्नको लागि नमुना पकेट क्षेत्र घोषणा गरि त्यस क्षेत्रलाइ आवश्यक प्राविधिक ज्ञान प्रदान गर्ने, व्यवसायिक रुपमा फलफूल खेती गरेको जग्गाहरुमा छोटो समयमा उत्पादन हुने खेती गराउन प्राविधिक सहयोग प्रदान गर्ने, व्यवसायिक रुपमा फलफूल खेती गरिएका किसानहरुलाइ गाउँपालिकाबाट यसको विस्तारको लागि अनुदानको व्यवस्था गर्ने, फलफूल खेती गर्ने खालको आवश्यक जग्गा भाडामा दिलाउन गाउँपालिकाबाट आवश्यक पहल गर्ने, फलफूलको उचित मूल्य व्यवस्थापनको लागि सितभण्डार निर्माणको लागि निजीक्षेत्रसँग साझेदारी गर्ने, फलफूलको उत्पादनको किसानलाइ उचित मूल्य दिनको लागि फलफूल सहकारी मार्फत बजारीकरण गर्ने, जुस उत्पादन गर्न उद्योग स्थापना गर्न घरेलु तथा साना उद्योगसंग समन्वय गरि गाउँपालिकाबाट आवश्यक अनुदानको व्यवस्था गर्ने।

अन्नवालीको उत्पादकत्व वृद्धि गरी खाद्य सुरक्षाको प्रत्याभूति गर्नः सिचाइको आयोजनाहरु सञ्चालन गर्दा बढी भन्दा बढी अन्नवाली उत्पादन हुने क्षेत्रलाइ समेट्न गरि तयार गर्ने, भइरहेका सिचाइका आयोजनाहरुलाइ मर्मत सुधार गरि बढी भन्दा बढी सिचाइ क्षेत्र विस्तार गर्ने, गाउँपालीकाको सम्पूण अन्नवाली उत्पादन हुने क्षेत्रहरुमा उन्नत जातको विउ लगाउन किसानहरुलाइ विउमा अनुदान प्रदान गर्ने, गोठे मल तथा कम्पोष्ट मलको व्यवस्थापन गर्नको लागि गोठ सुधार कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने, कृषि यान्त्रीकरणलाइ आवश्यक कृषि औजार खरिदमा अनुदानको व्यवस्था गरिने, खेतीयोग्य जमिन बाँझो नराख्ने निति गाउँपालीकाले अपनाएकोले बाँझो रहेका जग्गाहरु लिज वा भाडामा उपलब्ध गराइ विपन्नवर्गको लागि सामूहिक खेतीप्रणाली अपनाउन आवश्यक सहयोग प्रदान गर्ने, लेक साइडमा वर्षको दुइ खेती र वेसीसाइडमा वर्षको ३ खेती लगाउने नीति अपनाउने र यसको लागि कृषकलाइ प्राविधिक सहयोग प्रदान गरिनेछ।

पशुपालन र पशु सम्बन्धी कार्याक्रमः पशुपन्छी बजार सूचना, बजार तथा हाटबजार पूर्वाधार निर्माण, पशुपंछीजन्य प्राकृतिक प्रकोप तथा महामारी रोग नियन्त्रण, पशुपन्छी चिकित्सा सेवा व्यवस्थापन, पशुआहार गुणस्तर नियमन, स्थानीय स्तरमा तथ्याङ्क व्यवस्थापन र सूचना प्रणाली, बधशाला र शीत भण्डारणको व्यवस्थापन र नियमन, कृषि तथा पशुपन्छी सम्वन्धी बीमा र कर्जा सहजीकरण गरिनेछ। पुर्तिमकाँडा वडा नं. १ र २ डाले घाँसको खेतिगरी वाख्रा तथा भैसी पालन, गरायला वडा नं. ३ र ४ चिउरी वृक्ष रोपन र मौरि पालन तथा डाले घाँसको खेतिगरी भैसि पालन, दुली वडा नं. ५ र ६ डाले घाँसको खेतिगरी वाख्रा र भैसी पालन, सिम्ली वडा नं. ७, ८ र ९ डाले घाँसको खेतिगरी भैसी पालन तथा दाना उत्पादन गरी लोकल कुखुरा पालन, अर्मा वडा नं.

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

१० र ११ डाले घाँसको खेतिगरी भैसी पालन क्षेत्र निर्धारन गरी पसुपालन , औषधि, पशुनश्ल सुधार, आहाराको व्यवस्था, पशुपंक्षी स्वास्थ्य सेवा एवं उत्पादित पशुजन्य पदार्थको निर्यातको लागी वजारीकरण को व्यवस्था गर्नेगरी गाउँपालिका विनियोजन १६ लाख र वडागत विनियोजन ६१ लाख र कृषि तथा पशु तर्फको सशर्त कार्याक्रम ६ लाख ४५ हजार गरी **यसक्षेत्रमा ८३ लाख ४५ हजार बजेट विनियोजन गरेकोछु।**

संघीय सरकारवाट प्राप्त सशर्त कृषि र पशु अनुदानः माटो परिक्षण गरी माटो सुधारको लागि सामग्री/ प्रविधि वितरण/ हस्तान्तरण, भकारो सुधार कार्यक्रम, विभिन्न खोपहरु लगाए वापत भ्याक्सिनेटरलाई पारिश्रमिक, पशु स्वास्थ व्यवस्थापनको लागि ओषधि वितरण, वर्डफ्लु रोग लगायत अन्यरोगहरुको यन्त्रणको लागि वैठक तथा नमुना संकलन गरी पठाउने तथा प्रदेश तथा संघमा रिपोर्टिङ्ग गर्ने, पशुपन्छी तथा मत्स्य उपचार सेवा र तरल नाईट्रोजन ढुवानी भण्डारण तथा वितरण तथा व्यवस्थापन गर्नेगरी कृषि र पशु तर्फ रु. ११ लाख ४५ हजार सहित यसतर्फ सवै कार्याक्रम्मा रु. १ करोड २७ लाख ४५ हजार बजेट विनियोजन गरेकोछु।

२२. **पर्यट क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धनः** परिकल्पनाः "प्राकृतिक, धार्मिक, ऐतिहासिक सम्पदाको संरक्षण र प्रवर्द्धन - पर्यटन गन्तव्यको विकासबाट सानीभेरी गाउँपालीकाको शान्ति र सम्वृद्धिमा योगदान।" यसको लक्ष्यहरुः पर्यटन विकासका लागि दिगोरुपमा ऐतिहासिक, धार्मिक तथा अन्य प्राकृतिक सौन्दर्य भएका स्थलसम्म पहुँचमार्ग, पदमार्ग आधारभूत भौतिक पूर्वाधार निर्माण गर्ने। पर्यटन क्षेत्रका लागि अवश्यक पथ प्रदर्शक, सञ्चारकर्ता, होटल रेस्टुरेण्ट सञ्चालन गर्ने दक्ष तथा अर्धदक्ष मानव श्रोत तयार गर्ने । सानीभेरी पर्यटन क्षेत्रको प्रचार प्रसार मार्फत नेपाल, भारत लगाएत अन्तर्राट्रिय मुलुकहरु समेतमा परिचित गराउने । आन्तरिक तथा बाह्य पर्यटक मार्फत स्थानीय रोजगारी अभिवृद्धि र राजश्व संकलनमा योगदान पुऱ्याउने।

उद्देश्यहरुः एकिकृत पर्यटन पूर्वाधारको विकास गरी गाउँपालीका जनताको जीविकोपार्जनमा सुधार ल्याउने, पर्यटकिय गतिविधिमा वृद्धिबाट ग्रामीण रोजगारीका अवसरहरु सिर्जना गर्ने र यसको लाभ गाउँपालीकाको तल्लो तहसम्म पुऱ्याउने, नयाँ तथा सम्भावना देखिएका स्थानहरुमा पर्यटन सम्बन्धी सेवा तथा वस्तुको उत्पादन गर्न स्थानीय समुदायको क्षमता तथा सहभागिता अभिवृद्धि गर्ने, विभिन्न राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा गाउँपालीका पर्यटक आकर्षण गर्ने स्थानहरुको फोटो तथा अन्य जानकारीहरु प्रचार प्रसार गर्ने, पर्यटकीय आकर्षक स्थलहरु सम्म आवतजावत गर्न सडक सञ्जाल र पदमार्गको विकासबाट सुविधा प्रदान गर्ने, पर्यटकका लागि गुणस्तरिय होटल, रेस्टुरेण्ट तथा लज स्थापना गर्न विभिन्न सुविधा सहित नीजि क्षेत्रलाई आकर्षित गरिनेछ ।

गाउँपालीकाका पर्यटन प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्य हाशिल गर्न अपनाइने रणनीतिहरुः एकिकृत पर्यटन पूर्वाधारको विकास गरी गाउँपालीकाभरका जनताको जीविकोपार्जनमा सुधार ल्याउने, पर्यटकिय स्थल भएका वडाहरुमा ग्रामीण सडक तथा पुलपुलेसा निर्माण गर्दा सकेसम्म पर्यटकिय स्थललाई समेट्ने गरी कार्यन्वयन गर्ने, सडक पहुँच पुगेका स्थानबाट नजिक पर्नेगरी पदमार्ग वा अन्य वैकल्पीक मार्गलाई प्राथमिकता दिंदा यसबाट कम लगानी र छिटो प्रतिफल सुनिश्चित गर्ने। एउटा पर्यटकिय विशेषता भएका स्थानमा अन्य पर्यटकिय सम्भाव्यताको समेत अध्ययन गरी एकिकृत रुपमा पूर्वाधार विकास गरिदा जस्तैः धार्मिक स्थल रिम्ना दोभानमा जलक्रिडा, तथा प्याराग्लाइडिङ्ग वस्ने स्थानको समेत पूर्वाधार विकास गरिने रणनीति अख्तियार गरिनेछ। पर्यटकिय पूर्वाधार निर्माणमा सरकारी लगानी वृद्धि गर्दै सरकारी नीजिक्षेत्र तथा सहकारी त्रिपक्षिय साझेदारी लाई प्रवर्द्धन गर्ने, पर्यटन दीर्घकालीन विकासका हिसाबले निर्माण गरिने पर्यटकीय सर्किटहरूमा अल्पकालीन, मध्यकालीन र दीर्घकालीन क्रियाकलापहरू विकास गरी पर्यटकहरूको क्षेत्रगत विस्तारमा जोड दिइनेछ, पालीका केन्द्रबाट टाढाका स्थानहरुमा पर्यटकिय गतिविधिहरु सञ्चालन गरि स्थानीय उत्पादन र सहभागिता अभिवृद्धि गरिनेछ, आदिवासी, विपन्न र जातिय

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

सांस्कृतिक पहिचान वोकेका समुदायलाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्नेगरि होमस्टे, नमूना वस्ती वा पर्यटन सेवा सिर्जनामा सहयोग गरी आर्थिक उन्नतिमा संलग्न गराइनेछ।

गाउँ पालिकाले तत्कालिन अगाडी वढाउने क्रियाकलापहरुः गाउँपालीकाले पर्यटन प्रवर्द्धन सम्बन्धमा नीतिगत तथा कार्यक्रममा समावेश गर्नेछ, धार्मिक, ऐतिहासिक महत्वका र जनयुद्ध सम्बन्धी लोपउन्मुख तहमा पुगेका सम्पदाहरुको संरक्षण तथा सम्बदर्द्धनको थालनी गर्ने, मालिका कालिका पदमार्ग र मन्दिर निर्माण, जंगलगाउँ होमस्टे सम्भाव्यता अध्ययन तथा रिम्ना क्षेत्र तटबन्ध निमार्णकार्य शुरु गरिने, विभिन्न वडाहरुमा निर्माण भइरहेका सडक पुर्वाधार निर्माणलाई प्राथमिकता साथ निरन्तरता दिने, यस आर्थिक वर्षको अन्त्य देखि नयाँ आ.व. २०७६।७७ को पहिलो त्रैमासिक अवधी सम्म गाउँपालीकाको नेतृत्वमा पर्यटन, खेलकुद, व्यापार वा साँस्कृतिक महोत्सवको आयोजना गर्ने, मध्यपहाडि लोकमार्गको नजिक पर्ने स्थानमा कम्तिमा १०० जना अतिथि राख्न सकिने लज तथ गुणस्तरीय खाना खाने रेस्टुराँ सञ्चालन गर्न नीजि व्यवसायिलाई उत्प्रेरणा गरिनेछ । सानीभेरी नदमिा र्‍याफ्टिङ्ग सञ्चालन (सरकारी तथा नीजि साझेदारी लगानिमा आधारित) गर्ने, मौराखारालाई पर्या पर्यटकीय गन्तब्य स्थलका रुपमा घोषणा गर्ने, जनयुद्ध तयारीको ऐतिहासिक साँर्दुला घरलाई युद्ध संग्रहालयका रुपमा संरक्षण गर्ने, चाईनावगर मालिका लेक पर्यटन पदयात्रा मार्ग निर्माण तथा मालिका कालिका मन्दिर निर्माण, जङ्गल गाउँलाई होमस्टे गाउँका रुपमा विकास गर्ने, हाँसु मौराखारा पर्यटकयि पदमार्ग मर्मत, कर्मैदे तिमिले मौराखारा पर्यटकयि पदमार्ग निर्माण गर्ने र गाउँपालीका भित्र सहरउन्मुख बाजार क्षेत्रमा सरसफाई अभियान मार्फत प्लास्टीक झोला र वोतल र फोहोर व्यवस्थापन गर्नेगरी यसतर्फ सवै कार्यक्रमा रु. २७ लाख बजेट विनियोजन गरेकोछु।

२३. **उद्योग तथा वाणिज्य क्षेत्र : परिकल्पनाः** सानीभेरी गाँउपालिकामा लघु उद्यम प्रवर्द्धका समस्यालाई रणनैतिक हिसाबले सम्बोधन गरी लक्षित वर्गमा गरिबीको रेखामुनि रहेका सामाजिक रूपले बहिष्कृत र आर्थिक रूपले विपन्न र सीमान्तकृत समुहलाइ लघु उद्यम विकासको माध्यमबाट रोजगारी अवसरको सिर्जना र आयस्तर वृद्धि गर्ने। स्थानीय तहमै उपलब्ध हुने स्रोत साधनको अधिकतम उपयोग गरी मागमा आधारित उत्पादन तथा सेवाहरूको विकासद्वारा गरिबी न्यूनिकरण गर्ने, स्थानीय सीप र स्रोतको उपयोग गर्ने, युवा रोजगार सिर्जना गर्न उपलब्ध स्रोत साधन, जनशक्ति, सीप र पर्यटकीय संभावनाका अवसरहरु, प्रतिस्पर्धात्मक लाभका क्षेत्रहरु र बढ्दो बजारीकरणको अवसरबाट लक्षित बर्गले प्रतिपर्धात्मक लाभ प्राप्त गरी जिवीकोपार्जन तथा आर्थिक समृद्धिमा गुणात्मक सुधार ल्याउन सानीभेरी गाँउपालिकाले “स्थानिय श्रोत साधन र सीपको उपयोग बाट उद्यम र रोजगारीमा बृद्धि, सानीभेरी गाँउपालिकाका लक्षित बर्गका जनताको समृद्धि” गर्ने दीर्घकालीन सोंच रहेकोछ।

दीर्घकालीन सोच पुरा गर्ने रणनीतिः सामाजिक सामावेशी करणलाई केन्द्रित गरी लघु, घरेलु तथा साना उद्योग मार्फत् गरिबी न्यूनीकरण गर्ने, गरिबी निवारणको लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रमको सफल र बलियो अवधारणालाई सबै वडाहरुमा अवलम्वन गर्ने, गाँउपालिका तहमा उद्यम विकासका लागी विभिन्न निकायबाट लगानी गरिने श्रोत तथा प्रदान गरिने सेवालाई एकीकृत ढङ्गले परिचालन गर्न बार्षिक संयुक्त कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्ने, लघु वित्त र अन्य आर्थिक सेवा सर्वसुलभ ब्याजदरमा साना तथा लघु उद्यमीको पहुचमा पुऱ्याउने, सरकारी तथा संगठित संस्थाहरुले १० प्रतिशतसम्म महँगो भएतापनि स्थानीय उत्पादनको उपयोगलाई प्राथमिकता दिन पैरवि गर्ने, सीप विकास तालिम दिदा सहभागीहरुलाई प्रतिस्पर्धी बन्न सक्नेगरी सीप दिइने, गाँउको पहिचान बोकेका तथा हाल लोपोन्मुख अवस्थामा रहेका बिशेष सीपमा आधारित उद्यमहरु (फलामे खुकुरी चुलुसी जस्ता बस्तुहरु) को पुनस्थापना गरि सम्मानित पेशाको रुपमा स्थापित गर्न जोड दिने, मेड्पा मोडेललाई लक्षित समूह अनुकुलन गर्ने,**“लक्षित वर्गका सबै उद्यममा सरिक, कोही पनि नरहुन गरिव”** भन्ने नाराका साथ उद्यम विकासका

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

कृयाकलापहरुलाई केन्द्रित गर्ने, वैदेशिक रोजगारबाट प्राप्त विप्रेषणको उपयोगद्वारा आयातलाई प्रतिस्थापन हुने गरि उद्यम व्यवसाय परिचालन गर्न उत्प्रेरित गर्ने, लक्षित वर्गको एक घर एक उद्यम सहितको व्यवसायिक रोजगारमूलक अवस्थाको सिर्जना गर्ने,

मध्यम गरीबकालागि पूर्ण उद्यमशीलता विकासको प्याकेजः उद्यम विकासका लागि सामाजिक परिचालन, उद्यमशीलता क्षमता विकास, प्राविधिक सीप विकास विभिन्न किसिमका सीप प्रदान गर्ने, लघु वित्त सुविधामा पहुँच बृद्धि गर्ने, उपयुक्त प्रविधिको पहुँचमा बृद्धि र व्यवसाय विकास परामर्श सेवा प्रदान गर्ने।

अति गरीबकालागि माथिका सबै सेवाका अलावा तपशीलका सबैः समुहमा सञ्चालित हुने उद्यमका लागि साझा सुविधा केन्द्रमार्फत् लगानी हुने, ऋण पाउन नसक्नेलाई ऋण पाउन योग्य वनाउने, समूह गठन भैसकेपछि सहकारी अथवा निजी साझेदारी संस्था दर्ता गर्ने, साझा सुविधा केन्द्रमा लगानी भएको रकम सदस्यहरुलाई शेयरमा परिणत गर्ने, साझा सुविधा केन्द्र सहकारी वा निजी संस्थालाई हस्तान्तरण गर्ने।

युवा रोजगार एवं साना व्यावसाय विकास र संवृद्धीकोलागी गुणस्तरीय र व्यवसायिक शिक्षा, उद्यमशिलता र सिप विकास तथा तालिमको माध्यमबाट महिला उद्यमशिलता विकास गरी सामुहिक उत्पादन र खेति गर्न श्रम सहकारिहरुको स्थापना गर्न प्रोसाहित गरिनेछ। अर्ध वेरोजगार भएका कृषकलाइ व्यावसायीककरण तिनलाई पूर्ण रोजगार उन्मुख बनाउने लक्ष्यराखी सरकारी, सहकारी र नीजि क्षेत्रको साजेदारी लगानिलाइ प्रोत्सहान गर्नुपर्दछ।प्रदेश सरकार संग माग, समन्वय र साझेदारी गरि गाउपालिकामा १ नमुना गावरमेन्ट उधोग लगायत संभावित साना उध्योगहरुमा काम गर्नेगरि गाउँपालिकाबाट विनियोजन १० लाख र वडागत विनियोजन २ लाख ४० हजार सहित यसक्षेत्रमा रु १२ लाख ४० हजार विनियोजन गरेकोछु।

२४. **सहकारी र वित्तिय क्षेत्रको विकासः** गाँउपालिकामा सहकारी संस्था सम्बन्धी नीति, कानुन, मापदण्ड, निर्मान कार्यान्वयन र नियमन गर्ने, सहकारी संस्था दर्ता, अनुमति, खारेजी र विघटन, सहकारी बचत तथा ऋण परिचालन सम्बन्धी मापदण्ड, नियमन, सहकारी सम्वन्धी स्थानीय तथ्याङ्क व्यवस्थापन र अध्ययन अनुसन्धान, क्षमता अभिवृद्धि, गरिनेछ। सहकारी संस्थाहरुले कृषिजन्य उत्पादन र सेवामुलक कामलाइ पहिलो प्राथमिक्ता दिएर काम गर्नुपर्दछ र गाउँपालिका स्तरमा कृषि उत्पादन क्षेत्रमा राम्रो काम गरेको सहकारीलाइ अनुदान वाट पुरिष्कृत गरिनेछ। श्रम सहकारी हरुलाइ विकास निर्माण उत्पादन सामाजिक तथा सेवा मुलक काम जसले राम्रो गर्दछ मापदण्डको आधारमा छनौटगरी पुरिष्कृत स्वरुप अनुदान प्रदान गरिनेछ। सहकारी सम्बन्धि तालिम र भ्रमण कार्याक्रम सहित गाउँपालिकाबाट २ लाख ५० हजार र वडागत विनियोजन ५० हजार **गरी यसक्षेत्रमा समग्र बजेट रु. ३ लाख विनियोजन गरेकोछु।**

गाँउसभाका अध्यक्ष महोदय,

पुर्वाधार विकास क्षेत्र तर्फः

२५. **सडक तर्फको विकस निर्माण :** गाँउपालिकाले आर्थिक वर्ष ०७५।७६ मा यातायाता विष्तृत गुरु योजना निर्माण गरी सडकहरुको वर्गिकरण, मापदण्ड र अनुमान लागत समेत प्रस्तुत गरेकोछु भने अर्को तिर गाउँपालिका भित्रका सम्पूर्ण सडकहरु डि.पि.आर. गरिएकोछ। शहरी तथा वस्ति विकास मापदण्ड २०७५ गाउँपालिकाले जारी गरिसकेको हुनाले घडेरी भवन सडकहरु निर्माणको माप दण्ड निर्धारन भैसकेको हुनाले सोही बमोजिम स्थानीय कृषि सडक र घोडेटो वाटो सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना, कार्यान्वयन र नियमन गरिनेछ। गाँउपालिकामा मध्यपहाडी लोकमार्ग क्षेत्रिय सडक र कृर्षि सडक गरी ३ प्रकारका सडक सञ्जाल विध्यमान रहिआएकोछ।गाँउपालिकाको केन्द्र देखी प्रत्यक वडा कार्यालय सम्म, वडा कार्यालयको केन्द्र देखी टोल (साविक

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

वडा) सम्म एक वडा एक हरित कृषि सडक निर्माण गर्ने लक्ष्य राखी मध्यपहाडी पुष्पलाल लोक मार्ग आगामी २ वर्षभित्र कालोपत्रे गर्ने कार्यलाई सम्पन्न गर्न संघीय सरकारलाइ ध्यान आकर्षण गराउने र चौरजहारी हाँसीवाङ खण्डमा काम गर्ने चन्द्रा एण्ड वसन्त कन्ट्रक्शन प्रा लि कम्पनिका प्रतिनिधि संग समन्वय र सहकार्य गरी सडक निर्माण आयोजना कार्यान्वयणलाइ प्रभावकारी बनाउन अनुरोध गरिनेछ। अर्मा पाथिहाल्न काफलवोट गरायलापेदी सल्लीचौर खेत घापागार पोखरी क्षेत्रिय सडक र रिम्नादोभान पेदी ज्यमिरे गाँराघाट क्षेत्रिय सडक र हासिवाङ-स्यालीवोट- काफलवोट- डाडाअर्मा-माथिल्लो आमडाँडा-सहरे-पुर्तिमकाँडा गाँउ-जंगालगाँउ-वाहुनिखेत-जाजरकोट क्षेत्रिय सडक र मेगा सर्वाचौर चाखलिमेला कृषि सडकको निर्माण गर्ने जिम्मेवारी संघीय र कर्णाली प्रदेश सरकार लाइ अनुरोध गरिएकोछ।

सहायक सडकः चाईनाबगर पर्क्रैया बुकिचौर कृषिसडक, बाहुनीखेत मलामे डाँडा कृषी सडक, गिठाकोट जिउला घर्तिगाउँ पुर्तिमकाँडागाउँ बसनडाडाँ चाईनाबगर कृषिसडक, झिनचौर भलाचौर कृषिसडक र बल्याखर्क खन्नेबोट गोलडाँडा खाराखाली अदयाचौर कृषिसडक, नायखोला खालचौर पुरानागाउँ इजर गाउँबारी टुरा कृषिसडक, मेलचौर घापागार हाँसु कृषिसडक, मेलचौर बल्लेबास रिटनाखोला खेत मुडीगार कोटगाउँ कृषिसडक, सहरेजिउला राउतगाउँ बोहरागाउँ जनचाहाना आवि झ्यामबारी भेरीदह लीगा फुक्रु जिउला बागमारे हुसुखोला सिम्ली कृषि सडक, सहरेखोला जनचाहाना भेरीदह कृषि सडक, सिम्ली तल्लोआमडाँडा आवि कालिका डलसिङ्गे, पाखेरोल कृषिसडक, तल्लोआमडाँडा माथिल्लो आमडाँडा विप्पे चिन्तु कृषिसडक, सिम्ली स्यालीबोट खामोहाल्ने मगरराङ्जा धैरेनी छेलोहान्ने टोट्के बागखोर कृषि सडक, ओलीडेरा खामोहाले तितेखोला चौर कृषि सडक, स्याँलिबोट उदिन ढुङ्गा काँडा वागखोर कृषिसडक, घडेरी टुनीबोट घण्ठाना तिमिले चिन्तु विप्प्य कृषिसडक, घण्ठाना अर्मा डाँडा काफलवोट कृषिसडक, सिम्ली घडेरी काफलवोट क्षेत्रिय कृषि सडक, बाघखोर, गातिना, सानोलेख, जुम्लेपोखरी कृषिसडक, काफलबोट टिमुरबोट खालीखोला सिलीपाँखा बाघखोर कृषिसडक, काफलबोट टिमुरबोट, अम्रेडाडा, पोखरा कृषिसडक, लक्कुडाडा, लगनचौर, ठुलालेख, सतिपोले कृषि सडकहरु आर्थिक वर्ष ०७५ र ७६ मा सम्पन्न भएका योजनाहरुलाई मर्मत संभार र स्तरवृद्धि गर्ने र निर्माणधिन सडकहरुलाइ क्रमागत निरनतरता दिनेगरी १ वडा १ कृषि सडक प्रदेश भुमिव्यवस्था कृषि तथा सहकारी मंत्रालय संग गाउँपालिका साझेदारी गरि आएकोले यसको निरन्तरताको लागि प्रदेश सरकार संग माग गरिएकोछ। एक वडा एक मुख्य हरित कृषि सडकको नीति अनुसार कृषि सडक, टोलपदमर्ग, पर्यटकीय पदमार्ग घोडेटो वाटो र आवश्यक काठेपुल तर्फ आवश्यक बजेट १ करोड ७९ लाख ३८ हजार विनियोजन गरेकोछु।

२६. **सिंचाई तर्फको विकास र योजनाः** सानीभेरी गाँपालिकामा सिचाइ सम्वन्धि गुरुयोजना तर्जुमा, स्तरोन्नतिका आयोजनाको पहिचान, कार्यान्वयन, मर्मत, सम्भार र नियमन गरिनेछ। साना सतह तथा भूमिगत सिंचाई प्रणालीको संचालन र मर्मत-संभार र व्यबस्थापन, नदि र खोलाहरुबाट ठूला र साना सिंचाइ योजना सञ्चालन, पोखरी सिंचाइ योजना र विद्युत उपलब्ध भएसम्म लिफ्ट सिंचाइ योजनाद्वारा बढी भन्दा बढी जमिनमा सिंचाइ पुऱ्याइनेछ। संचालनमा आएका योजनाहरु लाई संरक्षण, मर्मत संभार र आर्थिक वर्ष २०७५।७६ मा सम्पन्न नभएका चालु योजनाहरुलाई निरन्तरता दिएर क्रमागत रुपमा कार्यान्वयण गर्नेगरी **यसक्षेत्रमा समग्र बजेट रु. २४ लाख ३१ हजार विनियोजन गरेकोछु।**

२७. **भवन तथा सहरी विकासः** सहरी तथा बस्ती विकास भवन संहिता मापदण्ड २०७५ गाउपालिकाले जारी गरेकोछ भने अर्को तिर गाउँपालिकाले शहरी तथा वस्ती विकासको विष्तृत परियोजना निर्माण गरेको हुनाले सोहि बमोजिम भवन र सडक निर्माण अनुमति र नियमन गरिनेछ।संघीय मामिला तथा प्रशासन मन्त्रालयको पछिल्लो निर्देशन अनुसार जग्गा प्रासि सम्वन्धि जनतावाट दानगरिएको जग्गालिने पहिलो र सहज प्राथमिक्ता भएकोले मध्यपहाडि लोकमार्ग संग जोडिएको सुरक्षित र पुक्दो जग्गा सिम्लि वजार देखी द्ववारे सम्मको क्षेत्रमा जहाँ दानजग्गा पाइन्छ

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

स्वहि स्थानमा गाँउपालिका कार्यालय भवन निर्माण गर्नेगरी नेपाल सरकार र प्रदेश सरकार संग मागगरी योजनामा साझेदारिको लागि समपुरक बजेट व्यस्था गरिएकोछु।नेपाल सरकार को विध्यालय भौतिक पुर्वाधार र नमुना विधेयलयमा सशर्त बजेट खर्चगर्ने कार्याविधि अनुसार खर्च गरिनेछ। विशेष अनुदानको लागि संघ र प्रदेश सरकार संग शिक्षा, स्वस्थ्य र खानेपानी योजनाको माग गरिनेछ। यस अन्तरगत भू-उपयोग रणनीति योजन निर्माण र खोपकेन्द्र सहित गाउँपालिकाबाट ४५ लाख र वडागत विनियोजन १० लाख र **सशर्त तर्फ विद्यालय भौतिक पुर्वाधार निर्माण अनुदान २ करोड ७६ लाख सहित यसक्षेत्रमा समग्र बजेट रु. ३ करोड ३१ लाख विनियोजन गरेकोछु।**

२८. **उर्जा, लघु तथा साना जलविद्युतः** गाँउपालिकामा साना जलविद्युत आयोजना र वैकल्पिक ऊर्जा सम्बन्धी नीति, कानून, मापदण्ड, योजना तर्जुमा, कार्यान्वयन र विद्युत वितरण प्रणाली र सेवाको व्यवस्थापन, संचालन र नियमन गरिनेछ।उज्यालोमा वस्नपाउनु जनताको अधिकार लाई स्वीकार गर्दै गाँउपालिकालाई पूर्ण रुपले उज्यालो पार्ने लक्ष सहित संघीय र प्रदेश सरकार संग समन्वय गरी यसलाइ अगाडी वढाइनेछ। साना जलविद्युत आयोजना र वैकल्पिक ऊर्जा सम्बन्धी गाँउपालिका उज्यालो कार्याक्रम अन्तरगत विधुतीकरण गर्ने सनदर्भमा लगभग १२० किलो वाट विधुत राज्य, सहकारी र जनताको लगानिमा सम्पन्न भएतापनी अझैधेरै अपुक भएकोले २५० वाट विधुत उत्पादन गर्न सकिने योजना संभाव्यता अध्यन गरी गाउँपालिका सरकारको लगानिमा कार्यन्वयन गरिनेछ। निमार्ण भइ मापदण्डको आधारमा गाउँपालिकामा सूचीकृत भएका साना लघु जलविधुतहरुलाई संरक्षण, मर्मत संभारमा सहयोग गर्ने र निर्माणाधिन योजनाहरुलाई सम्पन्न गर्न अनुदानको रकम व्यवस्था र सशर्त अनुदान राष्ट्रिय ग्रामीण तथा नवीकरणीय उर्जा कार्यक्रम तर्फ १७ लाख ७५ हजार सहित **गाउँपालिकाबाट रु. १६ लाख र वडा गत विनियोजन २८ लाख सहित समग्र बजेट रु. ६० लाख ७५ हजार विनियोजन गरेकोछु।**

२९. **सुचना सञ्चार तर्फः** गाँउपालिका भर टेलिफोन सेवा उपलव्ध गराउने क्रम्मा नेपाल टेलिकम दुरसञ्चार र एनसेल का निर्माण भएका टावर प्रभावकारी सेवा सञ्चालन गर्न र टावर विस्तार गर्न गरायलाको टुरामा टावर सम्पन्न भै संचालनमा आएकोछ तथा अध्यचौर सर्व्य भएको र अर्मा सानो लेकमा काम अगाडी वढेकोले संघिय सरकारको ध्यान आकर्षण गराइनेछ। सबै वडा कार्यालयहरु र गाउँपालिका कार्यालमा वाइफाइ जडानगरी संचालनमा आएकोले कार्यालय क्षेत्रमा निशुल्क वाइफाइ सुविधा प्रदान गरिएकोछ र यसलाइ विषयगत कार्यालयहरु तथ प्रतिनिधि मुलक शिक्षा र स्वस्थ्य संस्थाहरुमा विसतार गरिएको छ। गाउँपालिका राजपत्रको रुपमा वेबसाइटको माध्यमवाट गाउँपालिका सरकारको सवै सूचना प्रभाह गरिएकोछ। एफ एम सञ्चालन गर्न संभाव्यता अध्यान प्रतिवेदन कार्यापालिकामा पेशभइ नीतिगत रुपमा छलफल भएकोले अनुदान दिइनेछ। गाउँपालिका एक वडा एक पत्रकार को अवधारना अनुसार वडाहरुको सहभागितामा पत्रकारीता तालिम व्यवस्थापन गरिनेछ। संचार एफएम, वाइफाइ महसुल, सञ्चार कर्मचारी, सुचना प्रणाली सफ्टवयर, पत्रपत्रिका छपाइ र सुचना प्रकासन सहित यस कार्यक्रमहरुतर्फ रु. २९ लाख ५० हजार बजेट **विनियोजन गरेकोछु।**

गाँउसभाका अध्यक्ष महोदय,

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र तर्फः

३०. **वन तथा भु-संरक्षण :** गाँउपालिका सामुदायिक वनमा पर्यापर्यटन/उद्यम प्रवर्धन वन व्यवस्थापनलाई दिगो बनाउँदै यस क्षेत्रको उपयोग र संरक्षण दुवैलाई प्राथमिकता दिइने नीति अनुसार वन, जङ्गल, वन्यजन्तु, चराचुरुङ्गी, जल उपयोग, वातावरण, पर्यावरण तथा जैविक विविधता सम्बन्धी साझा अधिकारहरुमा संघ र प्रदेश सरकार संग समन्वय र सहकार्यागरी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्ड, योजना निर्माणगरी कार्यान्वयन र नियमन गरिनेछ। मौराखारालाई वातावरणीय, पर्यावरणीय र पर्या-पर्यटन विकासका लागि CCA Community Conserved Area (समुदायद्धारा संरक्षित क्षेत्र) को अबधारणा र अध्ययन कार्यक्रम लागि पहल गरनिछ। सरकारी, निजी,

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

सहकारी र समुदायको साझेदारीमा जडिबुटीलगायत वन पैदावारमा आधारित १ वडा १ उद्योग स्थापना गरिनेछ। स्थानीयस्तरमा सामुदायिक, कवुलियती र राष्ट्रिय वनको संरक्षण सम्वर्द्धन, उपयोग र नियमन गरिनेछ। वन उपभोक्ता समूहलाइ व्यवस्थित र सक्रिय बनाएर लेखा तथा अभिलेख व्यवस्थित गरि वन संरक्षन र उपयोगमा जिम्मेवारी र जवाफदेही वनाइनेछ। सार्वजनिक खाली जग्गा, पाखा वा क्षेत्रहरुमा वृक्षारोपण, सम्भार, उपयोग र व्यवस्थापन गरिनेछ। जडीबुटी तथा अन्य गैरकाष्ठ वन पैदावार सम्बन्धी, सर्भेक्षण, उत्पादन, सङ्कलन, प्रवर्द्धन, प्रशोधन, र बजार व्यवस्थापन गरिनेछ। वनबीउ बगैंचा स्थापना, व्यवस्थापन र प्रवर्द्धन, नर्सरी स्थापना, बिरुवा उत्पादन, वितरण, रोपण र प्रवर्द्धन गर्नेगरी ८ लाख ७० हजार **विनियोजन गरेकोछु।**

३१. **जलाधार संरक्षणः** गाउपालिकामा जलाधार, पानी मुहान संरक्षण, भूसंरक्षण र जलाधार व्यवस्थापनजन्य सामुदायिक अनुकूलन, खानी तथा खनिज पदार्थको संरक्षण, ढुंगा, गिट्टी, बालुवा, माटो, आदि खानीजन्य वस्तु सम्वन्धी सर्वेक्षण, अन्वेषण, उत्खनन, खानीजन्य वस्तुको संरक्षण, विकास, उत्खनन् र उपयोग, व्यवस्थापन र स्थानीय खानी तथा खनीज पदार्थ सम्बन्धी सूचना तथा तथ्यांक संकलन गरिनेछ। कानूनी मापदण्डमा खानी तथा नदीजन्य पदार्थको प्रयोग र विक्रि वितरन गर्न वातावरण प्रभाव मुल्याङ्कण गरि सोहि मापदण्ड अनुसार उत्खनन्न विक्रि वितरण अनुगमण र नियमन गरिनेछ। गाउँपालिकाबाट ५ लाख र वडागत विनियोजन १ लाग सहित **यसक्षेत्रकोलागी बजेट रु. ५ लाख विनियोजन गरेकोछु।**

३२. **जलवायु परिवर्तनः** जलवायु परिवर्तन न्यूनीकरण तथा अनुकूलनका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ। स्वच्छ, हराभर र प्रदूषणमुक्त गाँउपालिका अभियान सञ्चालन गरी जैविक विविधता तथा जलवायु परिवर्तन अनुकलनमा सरकार, निजी क्षेत्र, सहकारी तथा सामुदायिक र गैरसरकारी क्षेत्रबीच सहकार्य **सहित यसक्षेत्रमा बजेट रु. १ लाख २० हजार विनियोजन गरेकिछु।**

३३. **सरसफाई तथा फोहोर मैला व्यवस्थापनः** गाउँपालिकाले फोहरमैला ब्यवस्थापन कार्याविधि २०७५ निर्माण गरेकोले सोही बमोजिम कार्यन्वयन अनुगमन र नियमन गर्दै सरकारी, सहकारी र निजि क्षेत्र, नागरिक समाजको संलग्नता गरिनेछ। फोहोर व्यवस्थापन सम्बन्धी रणनीतिक योजना निर्माण कार्यक्रम र आमनागरिक तथा समुदायको चासो र संलग्नतामा अभिबृदि गरी फोहर संकलन दिखि व्यवस्थापन सम्मका सबै फोहर र प्लाष्टिक जन्य फोहरहरुको व्यवस्थापनमा सरलता ल्याउन, वातावरणीय जोखिम न्यूनीकरण, प्रदूषण नियन्त्रण र हानिकारक पदार्थहरुको नियमन तथा व्यवस्थापन गर्ने नीतिभित्र रही फोहरमैला व्यवस्थापन गरिनेछ। गाउँपालिकामा रुकुमेली समाज विकास केन्द्र र सुआहारा गैरसरकारी संस्था संग साजेदारी गरि सरसफाइ तथा पुर्ण सरसफाइ उन्मुख वडा कार्याक्रम संचालन सहित **यस क्षेत्रको समग्र बजेट रु. १ लाख ६० हजार विनियोजन गरेकोछु।**

३४. **जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रणः** गाँउपालिकामा तटबन्ध नदी तथा पहिरो नियन्त्रण तथा नदी व्यवस्थापन र जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापनलाई विशेष प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ। नदीजन्य पदार्थहरुको उत्खनन् गर्दा नदी प्रणालीको प्रकार, उपलब्ध नदीजन्य पदार्थको परिमाण तथा स्थानीय वातावरणको संवेदनशीलतालाई आधार मानी अध्यन, अनुसन्धान गरी बातावरण प्रभाव मुल्याङ्कण कार्ययोजना बनाएर मात्र नदीजन्य पदार्थको उपयोग गरिनेछ। गाँउपालिकामा तटबन्ध नदी तथा पहिरो नियन्त्रण तथा नदी व्यवस्थापन र जल उत्पन्न प्रकोप व्यवस्थापनलाई विशेष प्राथमिकताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ। नदी नियन्त्रण र मानव वस्ति संरक्षनको लागी वढी जोखिम तथा धनजनको क्षेति हुनसक्ने संभाव्यताको अध्यानगरी तट्वन्धन र नदी नियन्त्रण गर्न चाईनाबगर वाहुनि खेत, रिम्ना दुइभेरी छोटेवगर, बेलटापु पिरेतहरा, गिठाकोट फल्लेवगर सिस्नेखोला, हाँसीवाङ सुलिहाले फुकुजिउला तट्वन्धन तथा नदिनियन्त्रण लगायत अन्य सम्भावित ठाँउहरुमा योजनावद्ध कार्यक्रम सञ्चालन गर्न

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

संघीय र प्रदेश सरकार संग योजना माग गरी साझेदारी र समन्वयमा **यस क्षेत्रको बजेट रु. २ लाख विनियोजन गरेकोछु।**

३५. **विपद् व्यवस्थापनः** गाउँपालिकाले विपद् व्यवस्थापन सम्वन्धि ऐन र कार्याविधि निर्माण गरिसकेको हुनाले सोहि बमोजिम नीति र मापदण्ड योजना निर्मानगरी कार्यान्वयन र नियमन गरिनेछ। विपद् पूर्व प्रतिकार्य योजना खोज तथा उद्धार, राहत सामग्रीको पूर्व भण्डारणको तयारी वितरण र समन्वय गरिनेछ। विपद् व्यवस्थापन सम्वन्धी गाँउपालिकाले स्थानीय आपतकालीन कार्य सञ्चालन प्रणालीको विकास गर्न गाँपालिकामा विपद व्यवस्थापन समिति गठन गरीएकोले विपद् पूर्व तयारी तथा प्रतिकार्य योजनामा सरकारी तथा गैरसरकारी, सामाजिक संघ संस्थाहरु र स्वयम सेवक भावना द्ववारा प्रेरित युवा जनशक्तिलाई परिचालन गरिनेछ। यसकोलागी गाँउपालिका अन्तरगत सवै वडाहरुको लागी विपद व्यवस्थापन सहयोग अनुदान रु. ८ लाख ५० हजार **विनियोजन गरेकोछु।**

३६. **वारुणयन्त्र (आगलागी नियन्त्रण) :** मानव जन्य कृयाकलापले जान-अनजान, अचेत र लापरवाही वाट विधुत सट्भइहुने आगजनिले प्राकृतिक श्रोत साधन र मानविय भौतिक संरचना र धनजनको ठुलो क्षेति भएकाछन्। शहरी विकस उन्मुख वस्ति विकासको भौतिक संरचनाले घनवजार, विभिन्न व्यवसायहरु, सरकारी कार्यालयहरु, विभिन्न सेवाप्रदायिक संघ-संस्थाका कार्यालयहरु, शैक्षिक र स्वस्थ्य संघ-संस्थाहरुको वृद्धी विकास संगै सानिभेरीमा उर्जाको क्षेत्रमा क्रमस विकासहुदैछ।गाँउघर र वजारक्षेत्रमा लापरवाही र विधुत सटभइ हुने आकस्मिक आगजनि तथ व्याक्तिगत गलत निहेतले जंगलमा हुने आगजनिलाई नियन्त्रन गर्नुपर्दछ। बन, गाँउ घर वजारमा हुने आगजनिप्रति पूर्ण सावाधान रहन सचेतना मुलक कार्याक्रम सञ्चालन गर्ने र केही मुख्य कार्यालयहरुमा आगो नियन्त्रन साधनहरुको व्यवस्थापन र वनमा आगजनि गर्नेलाइ नियन्त्रन गरि विध्यमान कानून बमोजिम कारवाही गर्नेगरी **यसको लागी बजेट रु. ५० हजार विनियोजन गरेकोछु।**

गाँउसभाका अध्यक्ष महोदय,

सुशासन तथा संस्थागत विकासको क्षेत्र तर्फः

३७. **मानव संसाधन व्यवस्थापन :** गाँउपालिका सेवाको व्यवस्थापन सम्वन्धी नीति र कानून बमोजिम स्थानीय तहको संगठन संरचना तथा दरबन्दी निर्धारण गरिएको छ। स्थानीय सेवाको व्यवस्थापनमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको उपयोग, प्रवर्द्धन र नियमन गरिनेछ। जनताका जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरुले सार्वजनिक प्रशासनलाई स्वच्छ, सक्षम, निष्पक्ष, पारदर्शी, भ्रष्टाचारमुक्त, जनउत्तरदायी र सहभागितामूलक बनाउनु पर्दछ।आर्थिक वर्ष ०७६।७७ को लागि नेपल सरकारको नीति कार्याक्रम र बजेटमा नेपल सरकार प्रदेश र स्थानीय सरकारको सम्पुर्ण कर्मचारीहरुलाई तलव वृद्धि गरेको नीति लाइ कार्यान्वयन गरिनेछ।

गाउँपालिकमा समग्रक्षेत्रको कामलाइ छिटो छरितो र प्रभावकारी सेवा प्रदान गर्न स्थानीय सरकार मातहत्का प्रशासन समुहका कर्मचारीहरुले थप समय काम गरेवापत कार्यपालिकाले निर्माण गरे बमोजिम कर्मचारी प्रोत्सहान भत्ता कार्याविधि २०७५ अनुसार थप सुविधा उपलव्ध गराइनेछ। हाललाई प्रशासन समुहका स्थायी कर्मचारी तलव भत्ता रु २ करोड ३५ लाख, गाउँपालिका र वडा कार्यालय अन्तर्गत करार कर्मचारी **को तलव भत्ता ३७ लाख ७७ हजार, सशर्त बजेट अन्तर्गत शिक्षक, बालविकास, कार्यालय सहयोगिहरुको तलब भत्ता ६ करोड ४९ लाख, गाउँपालिका करार शिक्षक, विद्यालय सहायक र बालविकासहरुको तलब भत्ता २ करोड ७५ लाख, सशर्त स्वास्थ्य स्थायी कर्मचारीहरुको तलब भत्ता १ करोड ४७ लाख ३९ हजार, गाउँपालिका स्वास्थ्य करार मेडिकल अधिकृत सहित स्वास्थ्य कर्मचारीहरुको तलब भत्ता ५९ लाख ९९ हजार, कृषि तथा पशु सेवाका स्थायी कर्मचारी तलब भत्ता ५२ लाख ३४ हजार, गा.पा. करार पशु तथा कृषि कर्मचारीहरुको तलब भत्ता १२ लाख ४९ हजार र**

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

कर्णाली प्रदेश कानून बमोजिम जनप्रतिनिधिहरुको तलब तथा सेवा सुविधा तर्फ ६८ लाख ५० हजार सहित समग्र तलब भत्ता रु. १६ करोड ३७ लाख ४८ हजार विनियोजन गरेकोछु।

गाँउसभाका अध्यक्ष महोदय,

३८. **सुशासन तथा संस्थागत क्षमता विकासः** सानीभेरीगाँउपालिकामा सुशासन तथा संस्थागत विकासको क्रम्मा सबै जनताको हित र सन्तुष्टि सर्वोपरी ठानी कार्य सम्पादन गर्नुपर्ने, जहाँ काम त्यहा प्रशन, जसलाई प्रशन उसकै जवाफ भन्ने मान्यतामा आधारित प्रतक्ष्य उत्तरदायित्व सुनिश्चित गर्न दक्ष्य जनशक्ति परिचालन र व्यवस्थापन गरिनेछ। आर्थिक वर्ष ०७६/०७७ मा संस्थागत कामलाइ आवश्यक्तामा आधारित व्यवस्थित गर्न कार्यपालिका बैठक ३६ वटा, गाँउ सभा बैठक ६ वटा, ११ वडा कार्यालय बैठक १९८ वटा वैठकहरु सुविधामा गणनाहुनेछ। पानी तथा विजुली, संचार महसुल (इन्टरनेट र फोन सुल्क गा.पा. र वडा कार्यालय), इन्धन (पदाधिकारी), इन्धन गा.पा. कार्यालय, ११ वडा कार्यालयहरु, सवारी साधन मर्मत खर्च गा.पा. कार्यालय र ११ वडा कार्यालयहरु, विमा तथा नवीकरण खर्च(वाईक, गाडी), मेसिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च, मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री गा.पा. कार्यालय र ११ वडा कार्यालय, पुस्तक तथा सामाग्री खर्च, इन्धन-अन्य प्रयोजन (ग्यास, मट्टी तेल), पत्रपत्रिका,छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च, अन्य कार्यलय संचालन खर्च, कर्मचारी तालिम खर्च (प्रशासनीक,प्राविधिक, लेखा, जिन्सी), सीप विकास तथा जनचेतना तालिम र गोष्ठी सम्बन्धि खर्च, विविध कार्यक्रम खर्च(विभिन्न दिवसहरु), अनुगमन, मुल्यांकन खर्च(जनप्रतिनिधि र कर्मचारी), भ्रमण खर्च(जनप्रतिनिधि र कर्मचारी), विविध खर्च (खाना चिया नास्ता) वडा कार्यालय समेत, सभा सञ्चालन खर्च, मेशिनरी सामान मर्मत तथा संम्भार र गाउँपालिका र वडा कार्यालय तथा विषयगत कार्यालयहरुको घरभाडा सहित **यसक्षेत्रको समग्र खर्च रु. २ करोड ५९ लाख १९ हजार विनियोजन गरेकोछु।**

३९. **राजस्व परिचालनः** गाँउपालिकामा राजस्व नियन्त्रण, संकलन र बाँडफाँड, प्राकृतिक स्रोत साधन र व्यवसायिक कर, पुर्वाधार सेवा र उपयोगमा सेवा शुल्क दस्तुर सम्बन्धी सबै आर्थिक कृयापकलापलाई करको दायरमा ल्याई राजस्वको दायरा फराकिलो गरी राजस्व परिचालन समिति वनएर व्यवस्थित गरिनेछ। आर्थिक कृयापकलापको विस्तारमा सहयोग पुग्ने गरी कर प्रणालीलाइ लगानी मैत्री बनाई उत्पादनमूलक उद्योग तथा व्यवसाय प्रवर्द्धन गर्ने, करको संरचना र करका दरहरूमा समय सापेक्ष सुधार गरी कर प्रणानीलाई थप प्रगतिशील वनाइनेछ। यसकोलागी अन्तरकृया, विभिन्न छलफल र परामर्श गोष्ठी लगाएत चेतना मुलक कार्याक्रम गर्ने र लक्ष अनुसारको समयसिमा भित्र वढी राजस्व संकलन गर्ने वडा र साखा लाइ पुरस्कार स्वरुप थप योजना गाउँपालिकाले प्रदान गर्नेछ। राज्यको सार्वजनिक सम्पत्ति (ऐलानि) जग्गालाइ संघ र प्रदेश सरकारको कानून संग नवाझिने गरि व्यवस्थित गरि करको दायराना ल्याउनु पर्दछ । स्थानीय सरकारवाट जनताले सेवा सुविधा लिनु र राज्यलाइ जनताले कर वुझाउनु कर्तव्य भएकोले सेवा लिने अधिकार र कर वुझाउने कर्तव्यलाई समान कार्यान्विन गर्नेगरी छलफल परामर्श गर्न **यसक्षेत्रको लागी बजेट रु. १ लाख विनियोजन गरेकोछु।**

४०. **वित्तिय व्यवस्थापन र जोखिम न्युनीकरणः** गाउँसभा वाट लेखा समिति गठन भइसकेको हुनाले कानून बमोजिम आफनो क्षेत्रधिकार भित्ररही समग्र आय व्ययलाइ व्यवस्थित पारदर्शि गरिनेछ। संविधान, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, सार्वजनिक खरिद ऐन, गापाको आर्थिक र विनियोजन ऐन तथा वित्तीय व्यसथापनका सवै कानूनहरु जानकारी लिएरमात्र सही कार्यान्वयन गर्न राजनितिक इच्छाशक्ति र प्रतिबद्धता तथा प्रशासन संयन्त्रको सकारात्मक सक्रिय प्रभावको लागि कर्मचारी र जनप्रतिनिधिहरुलाइ विषयविज्ञवाट अभिमुखी करण र वित्तीय जोखिम न्युनिकरणगर्न अन्तरक्रिया गर्न **यसक्षेत्रको लागी बजेट रु. २ लाख विनियोजन गरेकोछु।**

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

गाँउसभाका अध्यक्ष महोदय,

४१. सार्वजनिक सुनुवाई र सामाजिक परीक्षणः गाँउपालिका सरकारले समग्र विषयमा सेवा प्रवाहा समयसिमा भित्र प्रदान र प्रभावकारी वनाउदै विकास निर्माण कार्य तोकिएको मापदण्ड तथा गुणस्तर बमोजिम हुने कुरालाई सुनिश्चित गर्नु पर्दछ। सरकार संचालनको समग्र कार्यप्रणाली सरल पारदर्शी र उत्तरदायी बनाउदै वडाहरु र गाँउपालिका सरकारबाट निर्माण भएका विकास तथा पूर्वाधार संरचनाहरुको समयमै काम सम्पन्न गर्न र गुणस्तरको सुनिश्चित र प्रभावकारी नियमन गर्न समाजका अगुवाहरु राजनीतिक दल शिक्षक तथा वुद्धिजिवी र नागरिक समाज सञ्चार मिडिया तथा युवा सचेत जुजारु शक्ति र सेवा प्रदायीक तथा सरोकार राख्ने सम्वन्धित पक्षहरुको उपस्थितिमा गापा सरकारले वार्षिक ३ चौमासिक सार्वजनिक सुनुवाइ र सामाजिक परिक्षण गरि सोही कुरा गाउँपालिकाको वेबसाइटमा राखिनेछ।स यसक्षेत्रको लागी बजेट रु. **३ लाख** ५० हजार विनियोजन गरेकोछु।

४२. **आन्तरिक, अन्तिम लेखापरीक्षण तथ बेरुजु फर्छ्यौटः** गाउँ पालिकाले आन्तरिक नियन्त्रण कार्ययोजना लागु गर्दा नेपल सरकार अर्थमन्त्रालय महालेखा नियन्त्रक कार्यालयल र गाउँपालिकाले जारी गरेका आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको सिद्धान्त, नीति, ढाँचा र कार्यविधिलाई मार्गदर्शनको रुपमा लिनुपर्नेछ।गाउँ कार्यपालिका र मातहत कार्यालयहरुको आर्थिक कारोवारको आन्तरिक लेखापरीक्षण नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिताको लागि गाउँ पालिकाले आफ्नो र मातहतका कार्यालयहरुको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली सुदृढ गर्न कार्ययोजना बनाई लागु गर्नेछ। गाउँ कार्यपालिकामा आर्थिक वित्तीय सुशासन प्रभावकारी वनाउन स्थानीय सरकारको लेखा समिति गाउँ सभावाट गठन भइसकेकोछ र आन्त्रिक लेखा परिक्षण लाइ व्यवस्थित प्रभावकारी वनाइ सम्वन्धित पक्ष, कार्मचारी र जनप्रतिनिधिहरुलाइ अभिमुखिकरण र अन्तरकृयात्मक कार्याक्रम **गर्ने गरी यसक्षेत्रको लागी बजेट रु. १ लाख विनियोजन गरेकोछु।**

४३. **सेवा प्रवाहका मापदण्ड निर्धारणः** सेवा प्रवाहको मापदण्ड जानकारीको लागि गाउँपालिका र वडा कार्यालयहरुमा सवैले देख्ने र वुझ्ने गरी बडा नागरिक पत्र राखिएकोछ यसलाइ अझै दिगो र प्रष्कृत गरी समय सपेक्षिक प्रभावकारी वनाइनेछ। सेवा प्रवाह निकायको स्वरुप र प्रकृति, निकायको काम, कर्तव्य र अधिकार, निकायमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्य विवरणसेवा प्रदान गर्ने निकायको शाखा र जिम्मेवार अधिकारी, सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि, निर्णय गर्ने प्रकृया र अधिकारी, निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी सुनिस्चित गरिनेछ। आर्थिक वर्षको कार्यक्रम वा आयोजना सम्वन्धी विवरण वेबसाइट राखी आफ्नो कार्यालयको सूचना नियमित रुपमा प्राप्त गर्ने प्रक्रियालाई व्यवस्थीत **गर्न यसक्षेत्रको लागी बजेट रु. ७ लाख विनियोजन गरेकोछु।**

४४. **सेवा प्रवाहमा विद्युतीय सुचना प्रविधिको प्रयोगः** सेवा प्रवाहमा विद्युतिय सूचना प्रविधिको प्रयोगको सन्दर्भमा गँउपालिकाबाट गरिने सबै नीति, ऐन, कानून लगायत सम्मपूर्ण निर्णयहरु नागरिकलाई जानकारी गर्न वेबसाईट, राजपत्र, नागरिक वडापत्र डिजिटल सूचना पार्टीलाई प्रयोगमा ल्याइकोछ यसलाइ अझै प्रभावकारी वनाइनेछ। सूचना प्रविधिको प्रयोगको सन्दर्भमा गाँउपालिका कार्यालय, विषयगत कार्यालय र वडा कार्यालय हुदै क्रमस मा वि हुदै सबै विध्यालय र स्वस्थ्य चौकीहरुमा डिजिटल हाजरी तथा अनलाइन सेवाको प्रयोग र विस्तार गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्दै डिजिटल उन्मुख गाँउपालिका बनाउने लक्ष लिइएकोछ। तत्काललाइ गाँउपालिका र वडा कार्यालयहरु र मा वि सहित वडा नमुना विध्यलयहरु स्वस्थ्य चौकीहरुमा पुक्दो ध्यानदिएर **यसक्षेत्रको लागी बजेट रु. २ लाख विनियोजन गरेकोछु।**

४५. **नागरीक सन्तुष्टी सर्वेक्षणः** सानीभेरी गाँउपालिका जनताको स्थानिय सरकारले राज्यको श्रोत साधनलाइ अत्यधिक नागरिक हितमा प्रयोग गर्न र जनशक्ति वाट गरिने सेवाप्रवाहका सम्पुर्ण कामप्रति नागरिकहरुको सन्तुष्टि र असन्तुष्टि

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

केछ यसलाइ संस्थागत वयवस्थापन गर्ने आवश्यक संरचना, जनशक्ति र कार्याक्रम तयगरि जनतावाट सुझाप लिएर जनतालाइ प्रभावकारी सेवा दिनेगरी **यसक्षेत्रको लागी बजेट रु. १ लाख विनियोजन गरेकोछु।**

४६. **संमपूरक बजेट व्यवस्थापनः** नेपालको संविधान २०७२ अनुसार राज्यको पुनरसंचना र राज्यशक्तिको वाँडफाड गर्ने क्रममा संघीय, प्रदेश र स्थानीय सरकार गठन र तिनै तहको एकल र साझा अधिकार सूची अनुसार राष्ट्रिय प्राकृतिक श्रोत वित्तीय आयोग र अन्तर सरकारी वित्तीय हस्तान्तरण ऐनले वित्तीय संघियता अनुरुप सिफारिस गरेबमोजिम संघ र प्रदेश वाट स्थानीय तहको माग र तयारीको आधारमा प्राप्त हुन सक्ने संपुरक अनुदान लाइ अनुमान गरी स्थानीय तहवाट संपुरक कार्याविधि अनुसार सझेदारीको आधारमा उत्पादन मुलक र विकास निर्माणमा काम गर्नेगरी **संमपुरक बजेट रु ६० लाख विनियोजन गरेकोछु।**

४७. **अन्तर तह/निकाय समन्वयः नेपालको संविधान २०७२ को मुल मर्म र भावना अनुसार** सानीभेरी गाँउपालिका सरकारले अन्तर तह र निकाय, संघीय र प्रदेश सरकार र जिल्ला समन्वय तथा संघ र प्रदेशमा प्रतिनिधित्व गर्नुभएका माननीय सदस्यज्युरु, अन्य स्थानीय तहहरु संग र सरकारी तथा गैर सरकारी संघ-संस्थाहरु संग समन्वय, सहकार्या र साझेदारी अगाडी दढ्न आवश्यक सवै प्रकारका कार्याक्रम र वैठकको लागि समन्वय कोषको स्थापना **गर्न यसक्षेत्रको लागी बजेट रु.१ लाख विनियोजन गरेकोछु।**

४८. **सूरक्षा सम्बन्धिः** गाँउपालिकाले नगर प्रहरी वारे निर्देशन, नियन्त्रण, परिचालन र भरनपोषण गर्ने नीति, कानून, मापदण्ड वनाएकोले संघीय, प्रदेश र स्थानीय कानूनको अधिनमा रहि नगर प्रहरीको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन र नियमन गरिनेछ। जिल्ला प्रहरी कार्यालय र स्थानिय प्रहरीचौकीहरु संग आपसि सहकार्य, समन्वय र सुरक्षा लगायत आवश्यक समग्र विषयमा साजेदारी गरी नागरिकहरु लाइ प्रभावकारी सेवा प्रवाह गरिनेछ। यसक्षेत्रमा कामगर्ने नगरप्रहरीको करार सेवा तलब अन्य सेवा कर्मचारी तलव-भत्तामा जोडिएको छ। र प्रहरी चौकि सिम्ली र चाइनावगरलाइ कार्यालयमा आवश्यक पर्ने भौतिक सामाग्रि, वाइक मर्मत, वाइक इन्धन र विपदको अवस्थामा आवश्यक सामाग्रिको लागि **यसक्षेत्रको बजेट रु. २ लाख ५० हजार विनियोजन गरेकोछु।**

गाँउसभाका अध्यक्ष महोदय,

४९. **सरकारी तथा गैर सरकारी संस्थाहरु वारेः** आशा प्रोजेक्ट कार्यक्रम, रुकुमेली समाज विकास केन्द्र, सुआहारा कार्यक्रम, बहुक्षेत्रीय पोषण योजना कार्याक्रम, गरीबी संग विश्वेस्वर कार्यक्रम, के.यू.वि.के (KUBK) कार्याक्रम लगायत यसक्षेत्रमा कामगर्ने सामाजिक संघ संस्थाहरु संग समन्वय, सहकार्या, साझेदारी गरी कुनै पनि आयोजनामा दोहरोपन नहुनेगरी परिनाममुखी काम देखीने र जनताले प्रत्यक्ष लाभलिनेगरी सहमति र साजेदारीमा योजना तर्जुमा, बजेट विनियोजन, कार्यन्वण, अनुगमण र समिक्षा गरी कार्यक्रम्मा दिगोपना, सुशासन र प्रभावकारिताको आधारमा निरन्तरता दिईनेछ। गैरसरकारी संघ संस्थाहरुको उत्पादन तथा सेवामुलक कार्याक्रमहेरी गाउँपालिका सरकारले साझेदारी गर्न **यसक्षेत्रको बजेट रु. ५ लाख ५० हजार विनियोजन गरेकोछु।**

५०. **सानीभेरो गाँउपालिका भु-उपयोग नीति** : संघीय संरचना अनुकूल स्थानीय भू-उपयोग योजनाहरु तर्जुमा, योजनाको आधारमा भूमि वन तथा अन्य प्राकृतिक सम्पदाको संरक्षण एवम् समुचित उपयोग सुनिश्चित गरिनेछ। निर्दिष्ट भू-उपयोगको क्षेत्र वा भू-उपयोग योजना बमोजिम भूमि तथा भूमिश्रोतको उपयोगका लागि उत्प्रेरित गर्न प्रोत्साहनमुखी कार्यक्रमहरु संचालन गर्न भू-उपयोग नीति, योजना र सो अनुरुपका लागि संस्थागत भौतिक पुर्वाधार संरचनाको निर्माण गर्न विषय विज्ञहरुसंग परामर्शगरि कार्यन्वयण गर्नेगरी भू-उपयोग रणनीति योजन निर्माण गर्नेगरी **यसक्षेत्रमा बजेट रु. ६ लाख ५० हजार विनियोजन गरेकोछु।**

५१. **सानीभेरी गाउँपालिकामा न्यायिक समिति सम्वन्धि काम र प्रस्तावनाः** नेपलको संविधान र स्थानीय सरकार संचालन ऐनले न्यायिक समितिलाइ दिएको अधिकार सिमाभित्र प्रचलित कानून बमोजिम उजुरीको कारवाही र किनारा गर्दा

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

अपनाउनुपर्ने कार्यविधि २०७५ निर्माण गरी सकेको हुनाले स्पष्टता, एकरूपता एवं पारदर्शिता कायम गरी कानूनको शासन तथा न्याय प्रतिको जनविश्वास कायम राखीनेछ। न्यायिक समितिको कार्यालय व्यस्थापन, न्यायिक समितिको मुद्धा दर्ता देखि आवश्यक पर्ने पुस्तकहरुको व्यवस्थापन,न्याय सम्बन्धी वडा र जनस्तरमा कार्यक्रमहरुको व्यस्थापन गर्ने, मुद्धा दर्ता र फैसाला गर्ने अधिकारी र कर्मचारीको व्यवस्थागर्ने, न्यायीक समितिलाइ व्यवस्थित गर्न मेलमेलाप समिति गठन र प्रशिक्षण, इजलास खडा, भ्रमण भत्ता र कोठाभाडा र स्टेस्नरी सामाग्री खरिद गरि **समग्र न्यायको कामलाई व्यवस्थित गर्ने गरी रु. ६ लाख विनियोजन गरेकोछु।**

५२. **जनयुद्ध र जनआन्दोलनः यो देशमा** जनयुद्ध र जनआन्दोलनमा ठुलो भुमिका खेलने जनयुद्ध र जनआन्दोलनका महान सहिद परिवार, घाईते अपाङ्गता हरुको योगदानलाइ सामाजिक रुपमा गाउँपालिका सरकारले सम्मान गरेतापनि घरको अवस्था व्यवस्थित हुन सकिरहेको छैन।क्रमस व्यवस्थित गर्नेगरी जनयुद्ध तथ जनआन्दोलनका सहिद परिवारहरुलाई सम्मान तथा सहयोग, घाइतेहरुलाई सिपमुलक तालिम र आयआर्जनको लागि कृषि जन्य उत्पादन कार्यगर्नेगरी **यसक्षेत्रमा ३ लाख ५० हजार बजेट विनियोजन गरेकोछु।**

५३. **सामाजिक सुरक्षा भत्ताः** नेपाल सरकारको राष्ट्रियकोष वाट वितरन गरिने सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्न मापदण्ड पुगेका कुनैपनि नागरिकले खाइपाइ आएको सामाजिक सुरक्ष सेवासुविधा छुट्नेछैन। सम्वन्धित वडा कार्यालयहरुले आफनो सेवाक्षेत्र भित्रका सुरक्षा भत्ता प्राप्त गर्न योग्य नागरिकहरुको व्यक्तिगत विवरण एम आइ एस मा इन्ट्रि अपडेट गरी डाटालाइ व्यवस्थित र पारदर्सि वनाई सेवाग्राही जनता लाइ समयमा वितरण गरिनेछ।

५४. नागरिक उपचार वारे गाउँपालिकाले उपचार सहायता कार्याविधि निर्मान गरेको हुनाले स्वहिवमोजिम मापदण्डको आधारमा जनयुद्ध र जनआन्दोलनका घाइते अपाङ्ग लगायत नागरिकलाइ खर्च गर्नेगरी यसक्षेत्रमा रु. ७ लाख वजेट विनियोजन गरेकोछु ।

५५. सानीभेरी गाउँपालिकाको दीर्घकालिन सोच समृद्ध गाँउपालिका, सुखी जनताको लक्ष्य हाँसिल गर्न "गुणस्तरिय शिक्षा, सहज स्वास्थ्य सेवा र भौतिक पूर्वाधार, सुन्दर, समृद्ध गाँउपालिकाको लागि पर्यटन, कृषि विकास र रोजगार" भन्ने परिकल्पना तय गरेको छ।गाँउपालिकामा उपलब्ध हुने स्रोत र साधनलाई अधिकतम उपयोग गरि चुस्त दुरूस्त सेवा प्रबाह, अत्याबश्यक र अपिरहार्य पूर्वाधार निमार्ण, शिक्षा स्वास्थ्यमा सहज पहुच र रोजगारी सृजना गरी आत्मनिर्भर बनाउने तर्फ गाउँपालिकाको जोड रहेको छ । विषयगतरूपमा देहाय अनुसारको परिकल्पना बनाई कार्यक्रम केन्द्रित गरी आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ बाट संचालन गर्न गाँउपालिका प्रतिबद्ध रहेको छ।

(१) पुर्बाधार विकासः

मध्यपहाडी लोकमार्गको पूर्वमा मुसिकोट नगरपालिकाको सिमाना विन्दु देखि पश्चिममा चौरजहारी नगरपालिकाको सिमाना विन्दुसम्म गरी यस गापाको १८ कि.मि. यस लोकमार्गमा रहेको छ। यस लोकमार्गलाई मेरूदण्डको रूपमा लिदै वडा केन्द्र तथा महत्वपूर्ण पर्यटकीय तथा ऐतिहाँसिक स्थलहरू जोडने सडक निर्माण गर्दै पालिकावासीलाई गुणस्तरीय र प्रभावकारी सेवा प्रदान गर्न पूर्वाधार विकास तर्फ देहाएको परिकल्पना तय गरिएको छ ।

१. जनतालाई सहज र सरलरूपमा गुणस्तरिय सेवा उपलब्ध गराउन गाँउपालिका तथा वडाका भवनहरू निर्माण गरिनेछ । कार्यालयबाट प्रदान गरिने सेवालाई प्रभावकारी बनाई छिटो छरितोरूपमा सेवा प्रदान गर्नको लागि प्रबिधीमैत्री कार्यस्थल र एकल विन्दु सेवासंचालन गरिनेछ ।
२. हालसम्म सडक नपुगेको वडाको केन्द्र जोडने सडक विस्तार गर्दै निर्माण भएका सडकलाई बर्षभरी नै संचालन हुने गरी सुधार र अपग्रेड गरिनेछ । सडकको कारण सृजना हुने भूक्षय र पहिरो नियन्त्रण तथा रोकथाम गर्नको लागि Bio-Engineering प्रबिधी अबलम्बन गरिनेछ ।

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

३. यस गाँउपालिका भित्र रहेका लघु जलविद्युतको क्षमता सुधार गर्दै त्यसबाट समेटन सकिने घरधुरीलाई सोही सेवाबाट समेटदै केन्द्रिय प्रसारण लाईन विस्तारको लागि प्रदेश र केन्द्रसँग समन्वय गरि २४ सैं घण्टा सेवा उपलब्ध गराइने छ ।
४. गाँउपालिकाको कम्तिमा स्थानमा फोहोर मैला विसर्जन स्थल पहिचान गरी विसर्जन स्थलको निमार्ण तथा विकास गरिनेछ । विसर्जन स्थलमा नै पुन प्रयोग हुन सक्ने र नसक्ने फोहोरको ब्यबस्थापनको समुचित ब्यबस्था गरी पालिका सभा र सुन्दर बनाइने छ ।
५. सभा तथा बृहद कार्यक्रम संचालन गर्नको लागि पालिकाको उपयुक्त स्थानमा कम्तिमा ३०० जना अटने क्षमता भएको एक सभागृह निमार्ण कार्यको थालनी गरी ५ वर्ष भित्र सम्पन्न गरिनेछ।
६. यस पालिकाको प्रमुख उत्पादनहरू फलफूल, तरकारी, अन्नबालि, बिउ बिजन तथा दुग्ध पदार्थलाई ब्यबस्थित गर्दै किसानलाई ब्यबसायिक आधुनिक कृषि प्रणाली तर्फ आबद्ध गरी आत्मनिर्भर बनाउन ५ वर्ष भित्र ३ वटा वटा तरकारी संकलन केन्द्र तथा कम्तिमा १ वटा चिस्यान केन्द्र स्थापना गरिनेछ । साथै उपभोक्ताको स्वस्थ्य र स्वच्छ मासु उपभोगको अधिकारलाई सम्मान गर्दै कम्तिमा एउटा आधुनिक पशु बधशाला निर्माण गरिनेछ ।
७. यस पालिकामा रहेको जग्गा जमिनबारे विस्तृत अध्ययन गरी बैज्ञानिक उपयोगको लागि भू उपयोग रणनीतिक योजना निर्माण गरि योजनाले तोके बमोजिमको स्थानमा तोकिए अनुसारको पूवार्धार विकास गरी शहरि तथा वस्ती विकास गरिनेछ ।
८. साना तथा ठूला स्तरका खानेपानी आयोजना संचालन गरी ५ वर्ष भित्र एक घर एक धारा उपलब्ध गराइने छ ।

(२) आर्थिक विकासः

जनताको आर्थिक विकास विना अन्य विकासका कार्यहरू गौण हुने महसुस गरि उपलब्ध स्रोत र साधनलाई देहाएको क्षेत्रका जोडदिने परिकल्पना गरिएको छ ।

१. १ वर्ष भित्र कृषि उपजको पकेट क्षेत्र पहिचान गरी एक गाँउ एक उत्पादन नीति अबलम्बन गर्दै वागवानी, मत्स्यपालन, मौरीपालन तर्फ किसानलाई प्रोत्साहीत गरी आत्मनिर्भर बनाइने छ ।
२. किसान तथा अन्य समुहहरूको आर्थिक विकास तथा प्रबर्धनको लागि सहकारीमा आबद्ध गराई ३ वर्ष भित्रमा एक ब्यक्ति एक बैक खाता संचालन भएको हुनेछ
३. कम्तिमा ५ वर्ष भित्र एक घर एक रोजगार उपलब्ध गराइने छ त्यसका लागि लघु उद्यम, साना उद्योग तथा मझौला उद्योग स्थापना तथा संचालन गर्न गाँउपालिकाबाट उद्योग मैत्री नीति बनाइ कार्यान्वयन गरिनेछ ।
४. कम्तिमा सिंचाईको सुबिधा नपुगेका ३५ प्रतिशत खेतियोग्य जमिनमा सिंचाइ सुबिधा उपलब्ध गराइनेछ ।
५. कम्तिमा ३ वर्ष भित्र किसानहरूलाई कृषि तथा पशु विमामा आबद्ध गरिनेछ ।

(३) सामाजिक विकास

१. ५ वर्ष भित्र गाँउपालिकामा कम्तिमा १५ सैयाको सुविधा सम्पन्न अस्पताल संचालन भई जनतालाई गुणस्तरिय तथा निशुल्क आधारभुत स्वास्थ्य सेवाको सुविधा पुगेको हुनेछ साथै वार्षिक रूपमा २ वटा घुम्ति स्वास्थ्य शिविर संचालन गरी गाँउ/टोलमा नै स्वास्थ्य सुविधा प्रदान गरिनेछ,
२. आगामी ३ वर्ष भित्र प्रत्येक गर्भवति आमा तथा शिशुका लागी गर्भ अबस्था देखि हजार दिनसम्म पोषण उपलब्ध गराउन पोषण कार्यक्रम संचालन गरि गर्भवित आमा र शिशुको स्वास्थ्य सुनिश्चितता गरीनेछ।

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष

३. ३ वर्ष भित्र माध्यमिक तहको कक्षा कम्प्युटरको माध्यमबाट शिक्षामा सूचना प्रविधिको संचालन गरी गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्ने, उमेर पुगेका शत प्रतिशत बालबालिका बिद्यालय भर्ना भै नियमितरूपमा विद्यालय गएका तथा विद्यालयहरू बाल मैत्री रूपमा संचालन भएका साथै २ वर्ष भित्र सवै नागरिक साक्षर भएका हुनेछन् । प्रत्येक वडाका कम्तिमा एक सामुदायिक पुस्तकालय वा E-Library स्थापना भएको हुनेछ।

४. २ वर्ष भित्र गाँउपालिकामा एक जनयोद्धा 'संग्रहालय स्थापना भई संचालनमा आएको हुनेछ।

५. ३ वर्ष भित्र गाँउपालिका पूर्णरूपमा छुवाछुत तथा भेदभाब मुक्त र मैत्रीपूर्ण ब्यबहारले युक्त भएको हुनेछ,

(४) वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनः

४.१२ बर्ष भित्र एक वडामा कम्तिमा एक पोखरी निर्माण तथा संरक्षित भएको हुनेछ।

४.२ ३ बर्ष भित्र कम्तीमा *"एक वडाः एक नर्सरी"* स्थापना गरी सार्वजनिक क्षेत्रमा वृक्षारोपण, संरक्षित वन क्षेत्रको विस्तार भै हरियाली प्रवर्द्धन भएको हुनेछ।

४.३ २ बर्ष भित्र विपद् जोखिम क्षेत्र तथा बस्तीहरूको संकटापन्नताको पहिचान र नक्साङ्कन भएको हुनेछ।

४.४ २ बर्ष भित्र एक विपद व्यवस्थापन केन्द्र स्थापना भै संचालनमा आएको हुनेछ।

४.५ ५ बर्ष भित्र शत प्रतिशत घरधुरीमा कम्तिमा एक बैकल्पिक उर्जाको प्रयोग भएको हुनेछ,

(५) संस्थागत विकास, सेवाप्रवाह तथा सुशासनः

५.१ ३ वर्ष भित्र गाँउपालिका सँग सम्बन्धित निर्णयहरू App को माध्यमबाट घरमै बसी बसी हेर्न सक्ने अबस्था तयार गरि सुशासन प्रबर्द्धन गरिनेछ, साथै सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी स्थानीय तथ्यांक अध्यावधिक र संरक्षण तथा अनलाइन (Online) पद्धतिवाट व्यक्तिगत घटना दर्ता सम्बन्धी सेवा उपलब्ध गराइनेछ ।

५.२ पालिकाका सबै योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई पालिकाको बेभ साइटमा अपलोडगरी सर्वसाधारणको पहुँचमा पुर्याइने छ,

५.३ देखी ४ बर्ष भित्र स्थानीय तहको कार्यालय परिसर, सम्पदा, सार्वजनिक, ऐलानी, पर्ती जग्गा, सार्वजनिक भवन, भौतिक पुर्वाधार, स्थानीय बजार, पार्किङ्गस्थलको प्रभावकारी सुरक्षा, संरक्षण र व्यवस्थापन भएको हुनेछ।

५.४ आगामी बर्षबाट नै नियमितरूपमा सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण तथा आयोजनागत रूपमा सार्वजनिक परीक्षण संचालन गरी जवाफदेहिता र उत्तरदायित्वको प्रत्याभूति गर्नुका साथै सेवा प्रबाहमा गुणस्तरियता कायम गर्न तथा नागरिकलाई सूसुचित गर्न नियमितरूपमा रेडियो कार्यक्रम संचालन गरिनेछ,

५.५ आगामी बर्षबाट नै आबधिक योजना कार्यान्वयन गरी योजनाले निर्दिष्ट गरेको क्षेत्र अनुसार कार्यक्रम तथा आयोजना संचालन गरिनेछ,

५.६ गाँउपालिकालाई भ्रष्टाचार शुन्य सहनसिल्ता र बेरूजु शुन्य गाँउपालिका बनाइनेछ ।

५६. अन्त्यमा, प्रस्तुत नीति, कार्यक्रम र बजेट तर्जुमा गर्न महत्वपुर्ण सुझाप दिनुहुने प्रतिनिधि सभाका माननीय सदस्यज्यु, राष्ट्रिय सभाका माननीय सदस्यज्यु, कर्णाली प्रदेशका माननीय मन्त्री तथा सभा सदस्यज्युहरु, जिल्ला समन्वय समितिका प्रतिनिधिज्यु, जिल्ला स्थित विषयगत कार्यालयका प्रमुख ज्युहरु, कार्यापालिका तथ गाँउसभाका माननीय सदस्यज्युहरु र विभिन्न राजनीतिक दलका नेताज्यूहरुप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु। नीति तथा कार्यक्रम छलफलका क्रममा सुझाव दिनुहुने स्थानीय सरकारका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत ज्यु लगायत विषयगत शाखाका वरिष्ठ कर्मचारी ज्युहरु, निजी क्षेत्र तथा नागरिक समाज, शिक्षक बुद्धिजिवीहरु गैरसरकारी तथा सामाजिक संघ संस्थाका प्रतिनिधिहरु, पत्रकार संचार मिडियाहरु तथा गाँउपालिका भित्र र बाहिर रहनु भएका सम्पुर्ण दिदीबहिनी दाजुभाइहरु सबैलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु।

धन्यवाद।

नरबहादुर पुन
अध्यक्ष